

บทที่ 4

การเมืองการปกครองในสหพันธรัฐรัสเซีย (THE POLITICS AND GOVERNMENT OF THE RUSSIAN FEDERATION)

1. ข้อมูลทั่วไป

ประเทศสหพันธรัฐรัสเซียมีขนาดพื้นที่ประมาณ 17,075,400 ตารางกิโลเมตร นับได้ว่าเป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ใหญ่กว่าประเทศจีนและประเทศสหรัฐอเมริกาถึง 2 เท่า พื้นที่ครอบคลุมทั้งทวีปยุโรปและเอเชีย ความยาวจากด้านตะวันออกจรดตะวันตกประมาณ 9,000 กิโลเมตร และจากด้านเหนือจรดใต้ประมาณ 4,000 กิโลเมตร ประชากรอาศัยอยู่ในประเทศมีประมาณ 148.6 ล้านคน (สถิติเมื่อปี 2539) ร้อยละ 82 ของประชากรเป็นชาวรัสเซีย ที่เหลือเป็นชนชาติอื่น เช่น ยูเครเนียน เบลารุส เยอรมัน ฮิว อาร์เมเนียน และคาซัค ชาวรัสเซียส่วนใหญ่ นับถือศาสนาคริสต์นิกายออร์ทอดอกซ์ ส่วนชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ มีทั้งนับถือศาสนาอิสลาม และพุทธศาสนานิกายมหายาน ภาษาประจำชาติคือภาษารัสเซีย เงินที่ใช้เป็นสกุล รูเบิล (rouble) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) 443,100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ค.ศ. 1996) รายได้ประชาชาติต่อหัว 2,998 เหรียญสหรัฐ (ค.ศ. 1996) เมืองหลวงชื่อกรุงมอสโก (Moscow) มีประชากรอาศัยในเมืองหลวง 9 ล้านคน เมืองที่สำคัญ ๆ คือ เซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก เมืองโนโอสือเบียร์สค์ เมืองนิซนีย์ โนฟโกรอด และ เมืองเยคาทารินเบิร์ก ซึ่งมีประชากรอาศัยอยู่ 5 ล้านคน 1.4 ล้านคน 1.4 ล้านคน และ 1.3 ล้านคน ตามลำดับ ประธานาธิบดีคนแรกของสหพันธรัฐรัสเซียคือ ประธานาธิบดี Boris yeltsin วันชาติคือวันที่ 12 มิถุนายน

2. ระบอบการปกครอง

2.1 ระบอบการปกครองแบบรวมศูนย์ (เดิม)

ในปี ค.ศ. 1917 ซึ่งเป็นช่วงของ (สงครามโลกครั้งที่ 1 ค.ศ. 1917-1918) จักรวรรดิรัสเซียได้ถูกโค่นล้มลงโดยกลุ่มบอลเชวิคที่เชื่อมั่นในอุดมการณ์มาร์กซิสต์ภายใต้การนำของเลนิน เลนินได้เข้ามาบริหารประเทศและเปลี่ยนชื่อเป็น Russian Soviet Federation Republic : RSFR นโยบายเริ่มแรกนั้นเลนินได้ให้คำมั่นสัญญากับรัฐต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้จักรวรรดิรัสเซียว่าจะให้สิทธิในการปกครองตนเอง แต่ต่อมาในภายหลังกเลนินก็ถอนคำมั่นและผนึกเอาดินแดนรัฐต่าง ๆ เข้ามาและได้เข้ายึดครองรัฐต่าง ๆ ที่ขัดขวางด้วยกำลัง และได้จัดตั้งสหภาพสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต (Union of Soviet Socialist Republic : USSR) หรือสหภาพโซเวียต (Soviet Union) ขึ้นในปี 1922

ตั้งแต่ปี 1922-1991 สหภาพโซเวียตตกอยู่ภายใต้การบริหารของพรรคคอมมิวนิสต์ โดยเน้นการบริหารและการวางแผนจากส่วนกลาง เลนินเป็นผู้เริ่มระบบการบริหารดังกล่าว การปกครองเป็นลักษณะของรัฐบาลเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จ (Totalitarian government) มีการใช้อำนาจเด็ดขาด และในทางปฏิบัติ พรรคคอมมิวนิสต์เป็นผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศมากที่สุด ในสมัยของสตาลินได้มีการบังคับใช้แรงงานในค่ายกักกัน อันทำให้มีผู้สูญเสียชีวิตนับล้าน ๆ คน

ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา และในช่วงของสงครามความเย็น สหภาพโซเวียตได้พยายามที่จะแข่งขันกับสหรัฐอเมริกาในการที่จะเป็นผู้นำทางด้านอุดมการณ์และอาวุธ อุดมการณ์นั้นสหภาพโซเวียตยึดมั่นในลัทธิคอมมิวนิสต์ซึ่งมีแนวความคิดที่ตรงข้ามกับลัทธิเสรีทุนนิยมซึ่งฝ่ายอเมริกาและโลกเสรีทั้งหลายยึดมั่น ความพยายามของสหภาพโซเวียตไม่เป็นผล ความล้มเหลวของระบอบคอมมิวนิสต์ในอันที่จะทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่สุขสบายอย่างเท่าเทียมกัน ก็ได้ปรากฏให้เห็นเด่นชัดขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงทศวรรษที่ 80 ส่งผลให้ประชาชนและกลุ่มแรงงานออกมาเรียกร้องและต่อต้านรัฐบาลมากขึ้นและรุนแรงขึ้น และแม้ว่านายมิคาเอล กอร์บาชอฟ (Mikhail Gorbachev) ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์ สหภาพโซเวียตจะพยายามแก้ไขและปรับปรุงแผนการทำงานการบริหารต่าง ๆ แล้วก็ตาม แต่ก็ไม่

สามารถที่จะหยุดยั้งพลังเรียกร้องของประชาชนได้ระบบสหภาพโซเวียตที่เป็นอยู่ในขณะนั้น ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ เป็นเหตุทำให้ระบบการปกครองแบบสหภาพโซเวียตต้องแตกสลายลงในปี ค.ศ. 1991

2.2 ระบบการปกครองหลังปี ค.ศ. 1991 : เปลี่ยนการปกครองมาเป็น ประชาธิปไตย

หลังการล่มสลายของระบอบการปกครองระบบรวมศูนย์ของสหภาพโซเวียต ภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์แล้ว ได้มีการแตกออกเป็นรัฐอิสระ 15 รัฐ และประเทศสหพันธรัฐรัสเซียก็เป็นหนึ่งในรัฐอิสระนั้น อย่างไรก็ตามรัฐที่แตกคนออกมาเป็นอิสระ 12 รัฐ (ยกเว้นรัฐบอลติก 3 รัฐ) ได้จัดตั้งกลุ่มประเทศในเครือรัฐเอกราชขึ้น (Commonwealth of Independent States : CIS) เพื่อความร่วมมือและผลประโยชน์ร่วมกัน

สหพันธรัฐรัสเซียเมื่อแยกตัวมาเป็นอิสระแล้วได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบเดิมที่อยู่ภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์นั้น มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดี (ซึ่งระบอบการปกครองดังกล่าวจะมีการแยกอำนาจนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการออกจากกัน มากกว่าระบอบการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย แบบรัฐสภา) ซึ่งคล้ายไปทางระบบประธานาธิบดีของประเทศฝรั่งเศสมากกว่าประเทศสหรัฐอเมริกา

ปัจจุบันนี้สหพันธรัฐรัสเซียปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดี ภายใต้รัฐธรรมนูญซึ่งได้รับความเห็นชอบจากประชาชนโดยการลงประชามติ (referendum) เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 1993 ภายใต้รัฐธรรมนูญนี้ ประธานาธิบดีจะเป็นประมุขของรัฐ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังให้อำนาจในการบริหารแก่ประธานาธิบดีอย่างกว้างขวาง เช่น การเป็นผู้นำกองทัพ และคณะรัฐมนตรีความมั่นคง เป็นผู้แต่งตั้งนายกรัฐมนตรี (ซึ่งจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร หรือ สภาดูมา : Duma) ข้าราชการระดับสูง ผู้ว่าการธนาคารชาติ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ อัยการสูงสุด แต่งตั้งจุดไปประจำประเทศต่าง ๆ ฯลฯ เป็นต้น นอกจากนี้ประธานาธิบดียังสามารถยุบสภาดูมา หากสภาดูมาไม่ให้ความเห็นชอบต่อการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีในครั้งที่ 3 หรือสภาดูมาได้ลงคะแนนเสียงไม่ไว้วางใจรัฐบาลติดต่อกัน 2 ครั้งในช่วงเวลา 3 เดือน ประธานาธิบดีต้องมีอายุอย่างน้อย 35 ปี มีวาระอยู่ใน

ตำแหน่ง 4 ปี อยู่ในตำแหน่งได้ไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน ประธานาธิบดีอาจถูกถอดถอนได้ด้วยวิธีการอิมพีชเมนต์ (impeachment) รัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ได้กำหนดตำแหน่งรองประธานาธิบดีไว้ แต่กำหนดไว้ว่าหากประธานาธิบดีเสียชีวิต หรือไม่สามารถจะบริหารประเทศได้ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการแทน และจะต้องจัดการเลือกตั้งประธานาธิบดีให้แล้วเสร็จภายในเวลา 3 เดือน

รัฐสภา : รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้ รัฐสภา (Federal Assembly) ของสหพันธรัฐรัสเซียเป็นองค์กรที่ถาวรห้ามล้มล้างด้วยประการทั้งปวงประกอบด้วย สภา 2 สภา คือ สภาผู้แทนราษฎรหรือสภาดูมา (State Duma) และสภาสูง (Federation Council) ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้บทบาทและอำนาจของรัฐสภานั้นมีค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับอำนาจของประธานาธิบดี

สภาสูง (Federation Council) ในปัจจุบันประกอบด้วยสมาชิก 178 คน เป็นตัวแทนจากเขตการปกครอง 89 เขต (รวมทั้งเขตกรุงมอสโก และเขตปีเตอร์สเบิร์ก) เขตละ 2 คน สภาสูงจะทำหน้าที่สำคัญ ๆ เช่นการให้ความเห็นชอบตำแหน่งที่สำคัญ ๆ ต่าง ๆ ลงมติถอดถอนประธานาธิบดีให้สัตยาบรรณสนธิสัญญากำหนดกฎหมาย ให้ความเห็นชอบต่อกฎอัยการศึก (Martial Law) ที่ประธานาธิบดีได้ประกาศใช้ไปแล้ว ตัดสินใจในการใช้กำลังทหารนอกดินแดนของสหพันธรัฐรัสเซีย การกระทำ หรือ กฎหมาย ที่ออกโดยสภาสูง (Federation Council) ให้ใช้กติกาสึ่งข้างมากเป็นเกณฑ์ สมาชิกสภาสูงมีวาระคราวละ 4 ปี

สภาผู้แทนราษฎร หรือสภาดูมา (State Duma) มีสมาชิก 450 คน ครึ่งหนึ่งคือจำนวน 225 คน เลือกตั้งโดยตรงแบบแบ่งเขตเบอร์เคีย และอีกครึ่งหนึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วน หรือแบบบัญชีรายชื่อ (Party List) บุคคลจะเป็นสมาชิกของทั้งสภาสูงและสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้ และจะเป็นตัวแทนขององค์กรอำนาจใด ๆ ของรัฐในเวลาเดียวกันไม่ได้เช่นกัน สมาชิกของรัฐสภาอาจจะทำงานด้านการสอน การวิจัย หรืองานสร้างสรรค์อื่น ๆ ได้ วาระของสมาชิกสภาดูมาวาระละ 4 ปี

หน้าที่สำคัญ ๆ ของสภาดูมามีดังนี้ ให้ความเห็นชอบต่อนายกรัฐมนตรี (Chairman of the Government) เมื่อประธานาธิบดีเสนอ ลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล ออกกฎหมาย

(Federal law) แต่งตั้งและถอดถอนประธานธนาคารกลาง (Chairman of the Central Bank) ออกกฎหมายนิรโทษกรรม ดำเนินการในเบื้องต้นของขบวนการถอดถอนประธานาธิบดี

นอกจากนี้เพื่อเป็นการถ่วงดุลย์อำนาจของประธานาธิบดี และเพื่อให้การบริหารบ้านเมืองเป็นไปอย่างต่อเนื่อง 1) สภาดูมาจะไม่ถูกยุบในกรณีหลายกรณีเช่น เมื่อเริ่มดำเนินการขบวนการถอดถอนประธานาธิบดีเว้นเสียแต่จะได้ดำเนินการจนถึงสภาสูง (Federation Council) และสภาสูงได้รับเรื่องไปดำเนินการต่อแล้ว 2) สภาดูมาจะไม่ถูกยุบในระหว่างการประกาศกฎอัยการศึก (Martial Law) เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม รัฐสภา (สภาสูงและสภาดูมา) ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนั้นมีบทบาท และอำนาจค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับอำนาจของประธานาธิบดี ซึ่งเป็นผู้นำฝ่ายบริหาร

รัฐบาลและคณะรัฐมนตรี รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเขียนไว้ชัดเจนว่าอำนาจการบริหารนั้น ให้รัฐบาลของสหพันธรัฐรัสเซียเป็นผู้บริหารประเทศ (exercise) คณะรัฐมนตรีประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี 1 คน ซึ่งเรียกว่า Chairman of the Government และรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี จำนวนของรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีนั้นมีได้บ่งไว้ในรัฐธรรมนูญว่าจะต้องมีจำนวนเท่าใดหรือไม่เกินเท่าใด คณะรัฐมนตรีปัจจุบัน (กรกฎาคม 1999) ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี 1 คน รองนายกรัฐมนตรี คนที่ 1 มี 2 คน รองนายกรัฐมนตรีอีก 3 คน รัฐมนตรีกระทรวงต่าง ๆ จำนวน 23 คน ในอนาคตอาจจะมีรัฐมนตรีจำนวนมากหรือน้อยกว่านี้ก็ได้ตามความจำเป็น ที่น่าสังเกตคือ ตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีนั้นยังมีการแยกย่อยแต่ละระดับด้วย โดยแต่ละระดับจะมีรองนายกรัฐมนตรีหลายคน นายกรัฐมนตรีนั้นแต่งตั้งและถอดถอนโดยประธานาธิบดี และด้วยความเห็นชอบของสภาดูมา หากสภาดูมาไม่ยอมให้ความเห็นชอบต่อผู้ที่ประธานาธิบดีเสนอ เป็นครั้งที่ 3 ประธานาธิบดีสามารถที่จะแต่งตั้งบุคคลที่เสนอนั้น หรือบุคคลใดขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีได้ พร้อมทั้งยุบสภาดูมา และให้ทำการเลือกตั้งทั่วไปใหม่

นายกรัฐมนตรีนั้นมีหน้าที่ในการนำเสนอชื่อรองนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีต่อประธานาธิบดีเพื่อแต่งตั้ง และพิจารณาแนวทางและดำเนินงานให้บรรลุผลภายใต้ขอบเขตกฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น ๆ ของประเทศ

รัฐบาลมีหน้าที่สำคัญ ๆ ดังนี้ 1) เสนอบประมาณ ต่อสภาดูมาและให้การประกันต่อ สภาดังกล่าว พร้อมทั้งรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณสหพันธรัฐต่อสภาดูมา 2) ประกันการ ดำเนินนโยบายด้านการเงินการคลังให้เป็นไปในรูปแบบและทิศทางเดียวกัน 3) จัดการเรื่อง ทรัพย์สินของสหพันธรัฐ 4) ดำเนินมาตรการเพื่อความมั่นคงของประเทศ ทั้งทางด้านการ ทหารและด้านความมั่นคงอื่น ๆ และดำเนินนโยบายการต่างประเทศของสหพันธรัฐรัสเซีย 5) ดำเนินมาตรการเพื่อรักษากฎหมาย รักษาสิทธิและเสรีภาพของพลเมือง พิทักษ์รักษาทรัพย์สิน กฎหมาย ความสงบเรียบร้อย และปราบปรามอาชญากรรม ฯลฯ การดำเนินงานโดยรัฐบาล นั้น อยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ

พรรคการเมือง

ภายหลังการแตกสลายของสหภาพโซเวียตแล้ว สหพันธรัฐรัสเซียก็ได้มีระบอบประ- ชาธิปไตยเข้ามาเป็นกติกากในการปกครองประเทศ ประธานาธิบดี Boris Yeltsin ก็ได้รับเลือก เป็นประธานาธิบดีคนแรกของสหพันธรัฐรัสเซียใหม่ในปี 1991 การเมืองของรัสเซียก็ยังอยู่ใน สภาพที่ขาดเสถียรภาพอย่างรุนแรงด้วยเหตุที่เริ่มนำกติกาประชาธิปไตยมาใช้ใหม่ ๆ พรรค การเมืองเองก็ได้รับการจัดตั้งขึ้นมามากมาย พรรคแต่ละพรรคก็มีแนวอุดมการณ์และแนวทาง เป็นของตนเอง แต่พอที่จะแบ่งออกเป็น 2 ฝ่ายใหญ่ ๆ คือ ฝ่ายที่สนับสนุนการปฏิรูปรัสเซีย ที่ สนับสนุนประธานาธิบดี Yeltsin เช่น พรรคเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democratic Party : LDP) และพรรครัฐบาล (Our Home is Russia : OHR) ส่วนพรรคที่ต่อต้านประธานาธิบดี Yeltsin และเป็นพรรคที่มีแนวอุดมการณ์ฝ่ายซ้าย ได้แก่ พรรคคอมมิวนิสต์ (Communist Party of the Russian Federation : CPRF) ทั้งสองฝ่ายยังไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้เสียงชนะเด็ด- ขาด การเมืองภายในจึงเป็นเรื่องที่ผันผวนและไร้เสถียรภาพ

ในการเลือกตั้งเมื่อปี 1995 นั้น พรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งมีแนวนโยบายฝ่ายซ้ายได้เสียง เพิ่มจากเดิมมากคือ 45 ที่นั่งในสภาดูมา มาเป็น 158 ที่นั่ง ในขณะที่เสียงของพรรค LDP นั้น ลดลงจาก 64 ที่นั่งในปี 1993 มาเป็น 51 ที่นั่งในปี 1995 แสดงให้เห็นว่าประชาชนนั้นไม่เห็น ด้วย หรือไม่มีความพอใจในนโยบายปฏิรูป ของรัฐบาล เยลต์ซิน (Yeltsin) และเรียกร้องกลับไปสู่วิถีชีวิตเดิม ๆ ในสมัยที่เป็นสหภาพโซเวียต

อาจกล่าวได้ว่าการเมืองของรัสเซียใหม่ยังไม่เข้าสู่ความเป็นสถาบัน (institutionalization) หรือยังไม่มีความอยู่ตัว ด้วยสาเหตุของการที่นำเอาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย และระบบเศรษฐกิจแบบการตลาด (Market Economy) มาใช้ ความไร้เสถียรภาพของการเมืองของรัสเซียในขณะนี้ อาจจะสามารถทำความเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น โดยการเข้าไปดูองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในประเทศสหพันธรัฐรัสเซีย

3. พัฒนาการทางการเมือง (Political Development)

การเลือกตั้งทั่วไปของสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 17 ธันวาคม 1995 หลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียต (Soviet Union) และระบอบประชาธิปไตยได้รับการสถาปนาขึ้นในสหพันธรัฐรัสเซีย (Russian Federation) ได้เพียง 4 ปี ปรากฏว่าพรรคคอมมิวนิสต์ (Communist Party) และพรรคแนวร่วมได้คะแนนเสียงมากกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 450 คน ในสภาผู้แทนราษฎรของสหพันธรัฐรัสเซีย หรือเป็นที่รู้จักกันในนามสภาดูมา (State Duma) ปรากฏการณ์เช่นนี้เป็นเครื่องชี้ที่สำคัญที่ทำให้เห็นว่าประชาชนชาวรัสเซียนั้นยังไม่ได้ละทิ้งแนวทางเดิมอย่างเด็ดขาดเลยทีเดียว จึงยังไม่พร้อมที่จะก้าวเข้าไปสู่การปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยได้อย่างเต็มที่ เครื่องชี้ข้ออย่างหนึ่งก็คือ พรรคการเมืองที่ไม่เคยมีชื่อเสียงมาก่อน และพรรคที่ยึดถือแนวเสรีนิยมสุดโต่ง อย่างพรรคเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democratic Party) นั้น ได้รับคะแนนเสียงเป็นพรรคที่สองด้วยมีที่นั่งในสภาดูมาจำนวน 50 ที่นั่ง พรรคนี้จึงมีอำนาจในการต่อรองทางการเมืองสูง ในขณะที่พรรคการเมืองต่าง ๆ และผู้นำทางการเมืองที่เป็นฝ่ายมุ่งมั่นและยึดแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบเศรษฐกิจแบบตลาด (Market Economy) และเป็นพรรคที่สนับสนุนเขตชานเมืองกลับประสบความสำเร็จน้อยและพ่ายแพ้ในการเลือกตั้งดังกล่าว สาเหตุหนึ่งก็เพราะพรรคแนวร่วมที่สนับสนุนเศรษฐกิจแบบตลาดนี้มีความร่วมมือกันน้อยมาก นอกเหนือจากการดำเนินการที่ไม่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขเศรษฐกิจของประเทศ โดยการนำนโยบาย

ดังกล่าวมาใช้ พรรคฝ่ายนี้มีจำนวนที่นั่งในสภาร้อยละ 18 โดยมีพรรค "บ้านเราคือรัสเซีย" (Our Home is Russia : OHR) เป็นแกนนำ

ผลของการเลือกตั้งดังกล่าวได้ส่งสัญญาณให้กับประธานาธิบดีเยลต์ซิน ที่หวังจะลงสมัครเป็นประธานาธิบดีอีกครั้งหนึ่งนั้นต้องปรับเปลี่ยนนโยบายและยุทธวิธีทางการเมืองในการแข่งขันเลือกตั้งประธานาธิบดีรอบแรกนั้น คะแนนผู้คัดค้านมากระหว่างประธานาธิบดีเยลต์ซิน ซึ่งได้คะแนนร้อยละ 35 ชนะคู่แข่งของเขาคือ นายเจนนาดิ ซิยูกันอฟ (Gennadi Zyuganov) จากพรรคคอมมิวนิสต์เพียงร้อยละ 3 เยลต์ซินจึงได้ดำเนินการทางการเมืองโดยแสวงหาความช่วยเหลือจากนายพลนอกราชการ อะเล็กซานเดร์ เลเบด (General (Ret.) Aleksandr Lebed) ซึ่งได้ลงสมัครแข่งขันในรอบแรกด้วย และได้คะแนนเป็นที่ 3 โดยได้คะแนนเสียงทั้งหมดร้อยละ 15 เขาหาเสียงโดยการชูนโยบายที่จะปราบปรามคอร์รัปชัน และอาชญากรรมทั้งหลายให้หมดไปจากรัสเซีย เยลต์ซินแลกเปลี่ยนคะแนนเสียงจาก Lebed โดยการแต่งตั้ง Lebed เป็นผู้นำในสภาความมั่นคงแห่งชาติ (National Security Council) ซึ่งเป็นสภาที่มีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งในการให้คำปรึกษา แนะนำแก่ประธานาธิบดีในกิจการต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ นอกจากนี้ผู้ที่เคยเป็นปฏิปักษ์ต่อ Lebed ก็ถูกประธานาธิบดีเยลต์ซินย้ายออกจากตำแหน่งที่สำคัญ ๆ ในขณะที่เดียวกันประธานาธิบดีเยลต์ซินก็ได้ปรับเปลี่ยนนโยบายเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากขึ้น ผลของการดำเนินการทางการเมืองและการปรับท่าทีดังกล่าว เยลต์ซินก็ได้รับการสนับสนุนจากนายพล Lebed และในการแข่งขันครั้งสุดท้าย เยลต์ซิน ก็ได้รับชัยชนะด้วยคะแนนเสียงร้อยละ 53.7 และได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีอีกครั้งหนึ่งและเขาต้องบริหารประเทศในภาวะที่พรรคฝ่ายตรงข้ามเขาคือพรรคคอมมิวนิสต์นั้น มีเสียงในสภาถึง 1 ใน 3 หรือ 150 ที่นั่ง

พรรคคอมมิวนิสต์แห่งสหพันธรัฐรัสเซีย (The Communist Party of the Russian Federation) นั้น แตกต่างจากชาวคอมมิวนิสต์ปฏิรูป (Reform Communist) ทั้งหมดที่ได้รับเลือกให้เข้าบริหารประเทศในฮังการี ลิทัวเนีย (Hungary, Lithuania) และโปแลนด์ (Poland) ด้วยเหตุที่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งสหพันธรัฐรัสเซียก็ยังยึดมั่นอย่างตอเนื่องในแนวเดิมของพรรคคอมมิวนิสต์โซเวียตในอดีต ผู้นำของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งสหพันธรัฐรัสเซีย คือ นายเจนนาดิ ซิยูกันอฟ (Gennadi Zyuganov) ยังยึดแนวทางของพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซียที่ใช้

ในยุคก่อนปี 1985 นายเจนนาคี ซิยูกันอฟ ได้เรียกร้องให้มีการยกเลิกระบบกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล หรือบริการต่อสังคม ดังเช่นที่เคยทำก่อนการล่มสลาย ของสหภาพโซเวียตในปี 1991 การจะยึดกิจการของประชาชนดำเนินการโดยรัฐอีกครั้งหนึ่ง ตลอดจนการปราบปรามอาชญากรรมทั้งหลายซึ่งได้แผ่ขยายไปทั่วทั้งประเทศ และการมุ่งมั่นที่จะทำให้รัสเซียกลับมาเป็นอำนาจที่ยิ่งใหญ่ในโลก ตลอดจนความพยายามที่จะขยายการครอบคลุมของรัสเซีย เหนือดินแดนที่เคยเข้าร่วมเป็นสหภาพโซเวียตอีกครั้งหนึ่ง จุดแข็งของพรรคคอมมิวนิสต์นั้นอยู่ที่กลุ่มชาวยุโรปตะวันออกที่ถูกระทบกระเทือน และสูญเสียสถานภาพทางเศรษฐกิจทางการเมือง ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรุนแรงในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา คนเหล่านี้ประกอบด้วยคนเกษียณที่กินเงินบำนาญ กรรมกรคนงานอุตสาหกรรมที่ตกงาน ประชาชนชาวชนบทจำนวนมาก ๆ ที่สูญเสียประโยชน์ ซึ่งเมื่อก่อนเคยผูกพันกับการเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ที่ปกครองประเทศและพวกที่เบียดเบียนต่ออาชญากรรมที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งความเบียดเบียนต่อความไร้ประสิทธิภาพของรัฐบาลต่อการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมที่กำลังแพร่ระบาดไปทั่วรัสเซีย ยิ่งไปกว่านั้นชาวยุโรปตะวันออกหลายจังหวัดหวาดผวาคือเหตุการณ์ล่มสลายของสหภาพโซเวียต การสูญเสียความเป็นมหาอำนาจหนึ่งของโลกที่รัสเซียเคยเป็น และการเลือกปฏิบัติของชาวยุโรปตะวันออกชนกลุ่มน้อย (ethnic group) ซึ่งมีจำนวนถึง 25 ล้านคน ประชาชนเหล่านี้จึงให้ความสนใจกับการเคลื่อนไหวแนวชาตินิยมภายใต้การนำของซิยูกันอฟ (Zyuganov) และพรรคคอมมิวนิสต์ของเขา จึงทำให้พรรคนี้และแนวร่วมของพรรคได้รับคะแนนเสียงในสภาเพิ่มขึ้นในการเลือกตั้ง เมื่อปี 1995 ดังกล่าวข้างต้น

ถึงแม้ว่าประธานาธิบดี บอริส เยลต์ซิน ได้ทำการเกิดความก้าวหน้าในการวางรากฐานสำหรับเศรษฐกิจในระบบตลาด (Market Economy) และในขณะเดียวกันก็วางรากฐานสำหรับระบบการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชน (Participatory Political System) แต่เขาก็ประสบกับความล้มเหลวในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำในช่วงกลางปี 1996 การเพิ่มขึ้นของการคอร์รัปชัน และอาชญากรรม ตลอดจนความยุ่งเหยิงทางการเมือง (political chaos) สิ่งที่ปรากฏให้เห็นก็คือในการเลือกตั้งทั่วไปในเดือนธันวาคม ปี 1995 นั้นพบว่ามีการสนับสนุนที่ให้การสนับสนุนแนวเศรษฐกิจระบบตลาด ในขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ ตลอดจนรวมถึงกลุ่มต่าง ๆ ทางสังคมกลับให้การสนับสนุนให้กลับไปสู่นโยบายและเป้าหมายเดิมใน

อดีต (สหภาพโซเวียต) พรรคคอมมิวนิสต์ภายใต้การนำของซียูกานอฟ (Zyuganov) ต่างก็ได้
รับการสนับสนุนทางการเมืองจากประชาชนส่วนใหญ่ดังกล่าวข้างต้น สาเหตุหลังก็เพราะชาว
รัสเซียเห็นว่าในระยะหนึ่งทศวรรษ หลังจากปี 1985 นั้น รัสเซียได้ประสบกับความหายนะ
อย่างใหญ่หลวง ทศนคติของประชาชนซึ่งได้จากการทำการสำรวจความคิดเห็นโดยศูนย์วิจัย
มติมหาชนของชาวรัสเซียทุกแห่ง (Russian Public Opinion Research Center) ในเดือน
เมษายนปี 1996 ประชากรตัวอย่างที่สุ่มตามจำนวน 1,600 คน พบว่าร้อยละสี่สิบสอง
สนับสนุนเศรษฐกิจแบบวางแผน (Planned Economy) ในขณะที่มีเพียงหนึ่งในสาม ที่ต้องการ
เศรษฐกิจแบบตลาดเสรี (Market Economy) ในด้านการเมืองพบว่าร้อยละสี่สิบเอ็ด เห็นว่า
ระบบการเมืองแบบโซเวียต (Soviet-style Political System) นั้นเหมาะที่สุดสำหรับชาวรัสเซีย
ในขณะที่มีเพียงร้อยละสี่สิบเอ็ดที่สนับสนุนระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยแบบตะวันตก
ประธานาธิบดี เยลต์ซิน (Yeltsin) นั้นมีความเข้าใจสภาวะอารมณ์ (Mood) ของประชากรเป็น
อย่างดีจะเห็นได้จากการที่เขาได้ปรับนโยบายออกห่างจากการเน้นนโยบายการปฏิรูป และเขา
ก็ได้ถอดถอนรัฐมนตรีร่วมรัฐบาลที่มีจุดยืนในการปฏิรูปออกไปจากทีมงานของเขาในช่วงต้น
ปีของปี 1996

สภาพทัศนคติของประชาชนส่วนใหญ่ของรัสเซียที่มีแนวโน้มที่อยากจะกลับไปสู่
ระบบเดิมนั้น จะเป็นเงื่อนไขอย่างสำคัญต่อพัฒนาการทางการเมืองของสหพันธรัฐรัสเซีย ซึ่ง
ประธานาธิบดีเยลต์ซิน หรือประธานาธิบดีคนต่อ ๆ ไปจะต้องนำเข้ามาพิจารณาหากจะยัง
ต้องการนำระบอบประชาธิปไตยมาใช้ในการปกครองประเทศต่อไป

4. ลักษณะพื้นฐานทางการเมือง (The Political Setting)

โครงสร้างทางการเมืองในระยะ 7 ทศวรรษที่ผ่านมาได้เคยทำให้สหภาพโซเวียตเป็น
ประเทศที่มีการปกครองในระบอบอำนาจนิยมอย่างเข้มข้น และทำให้ประเทศรัสเซียเป็น
ประเทศมหาอำนาจหนึ่งของโลก แต่กลับต้องมาถล่มสลายลงในปี ค.ศ.1991 ด้วยเหตุที่ไม่
สามารถที่จะปฏิรูประบอบให้สามารถรับกับปัญหาต่างๆ ที่รุมเร้าเข้ามาได้ ประกอบกับรัฐต่างๆ

ที่เคยถูกผนวกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของโซเวียต ได้เกิดมีกระแสของความเป็นชาตินิยมสูง และได้มีการเคลื่อนไหวเพื่อเป็นอิสระ จึงทำให้ระบบการปกครองแบบสหภาพโซเวียตสิ้นสุดลง ว่าระบบการเมืองของสหภาพโซเวียตเดิมซึ่งเป็นตัวแทนของการปฏิบัติเปลี่ยนแปลงสังคม และเป็นที่ยุติหวังว่าจะสามารถนำสังคมประเทศไปสู่สังคมในอุดมคติดังที่อุดมการณ์คอมมิวนิสต์ได้วาดฝันไว้ นั่นต้องพบกับวิกฤติมากมาย ในช่วงทศวรรษสุดท้ายของศตวรรษที่ 20 ปรากฏชัดว่าระบบเศรษฐกิจแบบวางแผนรวมศูนย์ (Centralized Economic Planning) โดยรัฐเป็นเจ้าของปัจจัยในการผลิตเพื่อที่จะแข่งขันกับประเทศมหาอำนาจอื่นๆ ในโลกนั้นล้มเหลว ยังผลให้เศรษฐกิจขยายตัวเป็นลบ สินค้าอุปโภคบริโภคขาดแคลน ภาวะเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นทุกขณะ มีการนัดหยุดงานบ่อยๆ จำนวนคนว่างงานเพิ่มมากขึ้น และมาตรฐานการครองชีพที่ต่ำลง สภาพดังกล่าวเป็นปัญหาคาร่งอยู่ และรัฐบาลระบอบประชาธิปไตยของสหพันธ์รัฐรัสเซียก็จำเป็นต้องรับสภาพนั้นมาแก้ไขต่อไป

ในระยะ 4 ปีแรกของการนำระบอบประชาธิปไตยมาใช้ สหพันธ์รัฐรัสเซียต้องพบกับปัญหาการเมืองและเศรษฐกิจที่ยุ่งเหยิงมากยิ่งขึ้น ระบอบใหม่ก็ยังไม่เข้มแข็งด้วยเหตุที่พื้นฐานทางสังคมสำหรับที่จะเป็นประชาธิปไตยนั้นยังอ่อนแออยู่มาก ระบบพรรคการเมืองก็ยังไม่เข้มแข็ง ข้าราชการคือนักการเมืองที่มีชื่อเสียงหลายคนก็ยังมุ่งมั่นที่จะนำระบบการเมืองแบบอำนาจนิยมกลับคืนมาที่ยังเดิมความสับสนในทางการเมืองมากยิ่งขึ้น ในด้านเศรษฐกิจก็ยังมีปัญหาอยู่มากเพราะการแปรรูปจากเดิมที่รัฐเป็นเจ้าของให้เป็นของเอกชน (Privatization) ก็กลับกลายเป็นไปอยู่ในมือของกลุ่มmafia ที่ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าครอบครองเศรษฐกิจส่วนใหญ่ไว้ ยิ่งไปกว่านั้นยังมีแรงกดดันต่อรัฐบาลอันมีสาเหตุมาจากการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบการตลาด (Market Economy) มาใช้ และปรากฏให้เห็นว่าไม่ประสบความสำเร็จ และนอกจากนี้ยังมีพรรคของระบบคอมมิวนิสต์ในอดีตยังมีอิทธิพลอย่างมากต่อการวางกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง สภาพเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญในการกำหนดลักษณะและการพัฒนาทางการเมืองของ "รัสเซียใหม่" ซึ่งควรจะได้กล่าวถึงในที่นี้

ระบบการเมืองของโซเวียตนั้นมีรากฐานความเป็นมาของประวัติศาสตร์หลายยุค เริ่มต้นจากการที่รัสเซียต้องพ่ายแพ้ทางทหารสงครามปฏิวัติในปี 1917 และการเคลื่อนตัวออกจากอุดมคติในแนวของลัทธิคอมมิวนิสต์ไปสู่การเป็นเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จภายใต้การนำ

ของอดีตประธานาธิบดีสตาลิน (Stalin) และในท้ายที่สุดก็กลับกลายเป็นยุคของคณาธิปไตย และผู้นำที่ไร้ประสิทธิภาพในยุคต่อๆ มา จนถึงการล่มสลายของระบบสหภาพโซเวียตในปี 1991

ระบบการเมืองนี้มีจุดเริ่มต้นตั้งแต่การปฏิวัติรัสเซียในปี 1917 (Russian Revolution of 1917) และการล่มสลายของอาณาจักรโซเวียต (Soviet Empire) อันเป็นผลมาจากการพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 1 การพ่ายแพ้ทางทหารดังกล่าวเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้อาณาจักรต้องล่มสลาย การปฏิวัติในรัสเซียเปลี่ยนแปลงประเทศเป็นระบอบสังคมนิยม เริ่มขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ.1917 และสิ้นสุดลงด้วยการล่มสลายของระบอบการปกครองโดยกษัตริย์ เมื่อพระเจ้าซาร์ นิโคลัส ที่ 2 (Tsar Nickolas 2) เสด็จสวรรคต ระบบการบริหารแตกสลาย ความอ่อนแอจากสงครามทำให้ด้อยความสามารถที่จะให้การสนับสนุนต่อกองทัพ และการขาดแคลนอาหารในเมืองหลวงเป็นสาเหตุที่สำคัญทำให้อาณาจักรล่มสลาย รัฐบาลชั่วคราวหรือรัฐบาลรักษาการ (Provisional Government) ภายใต้การนำของนายอเล็กซานเดอร์ เคนสกี (Alexander Kerensky) ที่นำนโยบายเสรีนิยมและสังคมนิยมแบบอ่อนๆ มาใช้ก็ไม่ได้ผล เพราะรัฐบาลนี้เป็นรัฐบาลที่อ่อนแอไม่กล้าตัดสินใจ รัฐบาลนี้เป็นผู้นำรัสเซียเข้าร่วมในสงครามโลกร่วมกับฝ่ายพันธมิตร (มีอังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลี และสหรัฐอเมริกา) เมื่อสงครามไม่เป็นที่พอใจของประชาชนส่วนใหญ่ และเกิดความแตกแยกในกองทัพ รัฐบาลรักษาการก็ไม่สามารถที่จะปกป้องตนเองจากความไม่พอใจของประชาชนและการคุกคามที่จะถูกยึดอำนาจได้

การคุกคามที่จะเข้ายึดครองเมืองหลวงของรัสเซียซึ่งเดิมคือเมืองเปโตรกราด (ซึ่งก็คือเมือง St.Petersburg ต่อมาเปลี่ยนเป็นเลนินกราด Leningrad และปัจจุบันกลับมาใช้ชื่อ St. Petersburg) นั้น มาจากกลุ่มชาวยุโรปที่มีความเชื่อในแนวมาร์กซิสต์อย่างสุดโต่ง ที่เป็นที่รู้จักกันในนามพรรคบอลเชวิค (Bolsheviks) ภายใต้การนำของ วลาดีมีร์ อิลลิช ยูเลียโนบ (Vladimir Ilyich Ulianov) หรือเป็นที่รู้จักกันดีในนาม วิ.ไอ.เลนิน (V.I. Lenin) พรรค บอลเชวิคประสบความสำเร็จในการควบคุม สมาพันธ์แรงงานและขบวนการบอลเชวิคใน เมืองเปโตรกราดและกรุงมอสโก และสามารถยึดอำนาจจากรัฐบาลรักษาการ เพราะรัฐบาลดังกล่าวอ่อนแอขาดอำนาจสั่งการ และการบังคับบัญชาที่มีประสิทธิภาพ ในขณะที่ผู้

สนับสนุนเลนินนั้นต่างมีวินัยเหล็กกล้าหาญ มั่นคง กำลังใจดี และมีการจัดองค์กร ที่แน่นอนหา
แข็งแรงมาก เลนินมีกลุ่มคนงานที่เรียกว่า "เรด การ์ด" (Red Guard) คอยสนับสนุน องค์กรนี้
มีการจัดองค์กรคล้ายกับทหาร และพร้อมที่จะจับอาวุธและออกไปตามถนนหนทางเพื่อจำกัด
พวกที่ตรงข้ามหรือขัดขวางพรรคบอลเชวิค ดังนั้นเลนินจึงสามารถ ยึดครองเมืองหลวงของ
รัสเซียได้ในวันที่ 7 ธันวาคม ปี 1917 (วันที่ 23 ตุลาคมตามปฏิทิน จูเลียน : Julian ของ
รัสเซียในขณะนั้น) จึงเป็นการยึดที่ค่อนข้างง่ายดายเสียเลือดเนื้อน้อย การเสียเลือดเนื้อที่มาก
มาเกิดขึ้นภายหลัง เมื่อเกิดมีการขัดแย้งและเกิดสงครามกลางเมืองขึ้น โดยสรุปอาจจะกล่าว
ได้ว่าระบบโซเวียตนั้นเริ่มก่อกำเนิดโดยสงคราม (สงครามโลกครั้งที่ 1) และสามารถที่จะ
สถาปนาระบบด้วยวิถีทางของสงคราม (สงครามกลางเมือง) ก็ว่าได้

ในระยะแรกๆ เลนินยึดครองได้เฉพาะส่วนของรัสเซีย ซึ่งเป็นส่วนอาณาเขตที่ตั้งอยู่
ในเขตทวีปยุโรปเท่านั้น ต่อมาเขาเริ่มสถาปนาสหพันธ์สาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียตรัสเซีย
(Russian Socialist Federated Soviet Republic) ขึ้นในเดือนกรกฎาคม ปี 1918 แต่ต้อง
ประสบกับการต่อต้านอย่างรุนแรงจากรัฐต่างๆ ชาวรัสเซียที่ไม่เห็นด้วยกับการสถาปนาร
ปกครองในระบอบคอมมิวนิสต์ รวมทั้งทหารที่ซื่อสัตย์ต่อพระเจ้าซาร์ได้ร่วมกันก่อสงคราม
การเมืองขึ้นในปี 1920-1921 แต่ต้องพ่ายแพ้ต่อพรรคบอลเชวิคของเลนิน เพราะพรรคนี้มี
กำลังใจที่ดีมีศูนย์การบังคับบัญชาที่ดี นอกจากนี้ประชาชนยังให้การสนับสนุนเพราะเป็น ทาง
เลือกใหม่ ในขณะที่พรรคอื่นๆ นั้นเสนอแนวทางที่เน้นอนุรักษนิยม หรือเป็นพวกปฏิกริยา
(ต่อต้านการเปลี่ยนแปลง) จึงไม่ได้รับความนิยมจากประชาชนในช่วงสมัยที่บ้านเมืองกำลัง
ระส่ำระสาย ในเดือนธันวาคมปี 1922 เลนินก็ประสบความสำเร็จในการสถาปนาสหพันธรัฐ
สังคมนิยมแห่งโซเวียต (Union of Soviet Socialist Republics : USSR) ขึ้นในลักษณะของ
สหพันธรัฐ (Federation) ปกครองด้วยระบบการเมืองของโซเวียตที่พรรค บอลเชวิคสร้าง
ขึ้น ซึ่งมีลักษณะการปกครองที่คล้ายกับระบบการปกครองแบบอัคราธิปไตย ที่ใช้ในสมัย
พระเจ้าซาร์ ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าการรวมศูนย์การปกครองไว้ ณ จุดเดียวนั้นเป็นมรดกทางการ
ปกครองของรัสเซียที่พรรคบอลเชวิครับสืบทอดมาจากพระเจ้าซาร์ สาเหตุเพราะว่าเลนินเองก็
ต้องประสบปัญหาเดิมเช่นเดียวกับสมัยรัสเซียที่ปกครองโดยพระเจ้าซาร์ นั่นก็คือจะปกครอง
อาณาจักรที่ใหญ่โตมโหฬารที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม ฯลฯ โดยการ

ปกครองจากศูนย์กลางแห่งเดียวได้อย่างไร ในที่สุดพรรคก็กลายเป็นตัวแทนของการครอบงำของชาวรัสเซียต่อประชาชนชาว USSR ทั้งหมด แม้ว่าพรรคบอลเชวิคจะปฏิเสธค่านิยมของรัสเซียเดิม และได้นำการเปลี่ยนแปลงมาสู่วิถีชีวิตของชาวรัสเซียแล้วก็ตาม การรวมศูนย์อำนาจไว้แห่งเดียวเป็นวิถีทางเดียวที่เป็นไปได้ที่จะรักษาความยิ่งใหญ่ของรัสเซียไว้ได้ ระบอบการปกครองดังกล่าวนี้ยังมีผลสืบทอดสืบมา และเป็นปัญหาต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของสหพันธรัฐรัสเซียในปัจจุบัน

5. ประชาชาติ และชนชั้นทางสังคม (NATIONS AND SOCIAL CLASSES)

เดิมสหภาพโซเวียตนั้นมีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับ 3 ของโลก รองจากจีนและอินเดียเท่านั้น แต่สหพันธรัฐรัสเซียกลับมีประชากรเป็นอันดับ 6 ของโลก (ต่อจากสหรัฐอเมริกา อินโดนีเซีย และบราซิล) แม้ว่าประชากรของสหพันธรัฐรัสเซียจะมีประมาณเกือบ 150 ล้านคน เมื่อเทียบกับจำนวน 285 ล้านคนในสมัยที่เป็นประเทศสหภาพโซเวียตแต่ประชากรของสหพันธรัฐรัสเซียก็ได้เป็นชนเผ่าหรือเชื้อชาติเดียวกันเสียทั้งหมด เมื่อเรามองลงไปยังประชาชนของประเทศจึงจำเป็นต้องมองในลักษณะของกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ และองค์ประกอบของสังคมประเทศนี้ ทั้งสหภาพโซเวียตในอดีตและสหพันธรัฐรัสเซีย ต่างก็มีประชากรที่รวมกันจากหลายกลุ่มเชื้อชาติ (ethnic) ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่ต่างกัน แม้ว่าในสมัยที่เป็นสหภาพโซเวียต (USSR) ประชากรของประเทศจะประกอบด้วยประชากรชาวรัสเซียประมาณครึ่งหนึ่งของประชากรของประเทศ แต่ก็มีการลดลงเพราะมีการปนเปของเชื้อชาติอื่นโดยที่อัตราการลดของประชากรเชื้อชาติรัสเซียแต่เดิมมีจำนวน ร้อยละ 58.4 ในปี 1939 และลดลงเป็นร้อยละ 50.8 ในปี ค.ศ. 1989 แต่ในสหพันธรัฐรัสเซีย นั้น มีประชากรชาวรัสเซียอยู่ประมาณร้อยละ 82 ในปัจจุบัน ประชาชนเชื้อสายยูเครเนียน (Ukrainians) และเบลารัสเซียน (Belarusians) นั้นมีอยู่เป็นจำนวนน้อย ที่อยู่ในประเทศสหพันธรัฐรัสเซียในปัจจุบัน มีประมานน้อยกว่าร้อยละ 4 ของจำนวนประชาชนทั้งหมดของประเทศ และอาศัยอยู่ตามบริเวณชายแดน ส่วนประชาชนชาว Turkic ก็มีประมาณร้อยละ 17 ในสมัยที่เป็นสหภาพโซเวียต แต่ในปัจจุบันจะมีจำนวนร้อยละ 10 ของประชากรในสหพันธรัฐรัสเซีย กล่าวโดย

สรุปจะเห็นได้ว่าประชากรในสหพันธรัฐรัสเซียประกอบด้วยชาวรัสเซีย เป็นส่วนใหญ่ คือ ประมาณร้อยละ 82 ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

6. ค่านิยมทางการเมืองของชาวรัสเซีย และ

วัฒนธรรมทางการเมืองของโซเวียต (RUSSIAN POLITICAL VALUES AND SOVIET POLITICAL CULTURE)

ท่ามกลางหมอกควันของการเปลี่ยนผ่านของระบบการเมืองและสังคมไปเป็นระบอบประชาธิปไตยที่ชาวรัสเซียยังไม่คุ้นเคย ชาวรัสเซียทั้งหลายได้ถูกขอร้องให้เปลี่ยนความคาดหวังที่มีต่อรัฐบาลเสียใหม่ ตลอดจนให้มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมทางการเมืองเสียใหม่ กลุ่มพลังทางการเมืองต่าง ๆ ในรัสเซียต่างก็ถูกขอร้องให้มีความพอใจ และยอมรับความยากลำบากของการเปลี่ยนผ่านจากระบบการเมืองเดิมเศรษฐกิจแบบเดิม ความโน้มเอียงทางสังคมและองค์กรแบบเดิมไปสู่ระบบใหม่ ประชาชนส่วนใหญ่ต้องประสบกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งจะต้องเปลี่ยนระบบความเชื่อเดิมที่เป็นอยู่ หรือแม้กระทั่งวัฒนธรรมทางการเมืองที่ครอบงำโซเวียตมาเป็นเวลานานในอดีต ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าวัฒนธรรมทางการเมืองหนึ่ง ๆ นั้นจะสะท้อนให้เห็นถึงอุดมคติ ความเชื่อต่าง ๆ และค่านิยมที่สั่งนั้น ๆ ยึดถือร่วมกัน วัฒนธรรมการเมืองจะเป็นตัวกำหนดทัศนคติของประชาชนต่ออำนาจการปกครอง ต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง ความเชื่อมั่นศรัทธาต่อผู้ปกครอง และอะไรบ้างที่ประชาชนทำได้และอะไรบ้างที่ทำได้ยากได้แก่กฎเกณฑ์ร่วมกัน ที่มีกำเนิดมาจากวัฒนธรรมการเมืองนั้น ๆ ระดับความเชื่อมั่นศรัทธาต่อระบบการเมืองของประชาชนก็จะขึ้นอยู่กับว่าระบบการเมืองนั้น ๆ สอดคล้องเพียงใดกับค่านิยมเด่น ๆ ทางการเมืองของประชาชนที่ระบบนั้นนำมาใช้ปกครอง

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าไม่มีประชาชนคนใดหรือระบบการเมืองใดที่จะหลีกเลี่ยงอดีตของตนเอง ประชาชนแต่ละคนนั้น ได้รับเข้าไว้ซึ่งจารีตทางการเมืองเดิมและประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งต่อมามีอิทธิพลต่อสถาบัน การปฏิบัติตน ค่านิยม และบรรทัดฐานของ

การดำเนินการทางการเมืองบุคคลนั้น ๆ การเมืองของรัสเซียก็เป็นการสะท้อนลักษณะพิเศษเฉพาะตัวของชาวรัสเซียสะท้อนสถานการณ์และปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะจัดได้ว่าทางการเมืองของรัสเซียเป็นผลสะท้อนที่ปรากฏให้เห็นจากอาการของสิ่งต่าง ๆ ที่ประจวบกันเข้ามา หรือที่เรียกกันว่าเป็น Russian Syndrome (จะได้พูดถึงต่อไป) คำถามที่เป็นที่สนใจและถกเถียงกันเสมอ ๆ ของนักวิเคราะห์การเมืองของรัสเซียในปัจจุบันได้ก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องว่าประชาชนชาวรัสเซียยังให้การสนับสนุนระบบการเมืองสถาบันทางการเมืองและผู้นำแนวอำนาจนิยมอยู่มากน้อยเพียงใด นักวิเคราะห์ทั้งหลายก็ยังเชื่อว่าชาวรัสเซียยังขาดค่านิยมที่สำคัญ ๆ ที่จำเป็นต่อการที่จะเอื้อให้ระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้นสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในรัสเซีย ค่านิยมที่ขาดอยู่นั้น เช่น ความมีสามัญสำนึกต่อประสิทธิภาพทางการเมือง ความพร้อมที่จะประนีประนอมกับผู้ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกับคน ฯลฯ เป็นต้น นักวิเคราะห์ที่ได้ตั้งข้อสังเกตว่าพรรคคอมมิวนิสต์นั้น สามารถได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งเมื่อเดือนธันวาคม ปี 1995 และท่วงท่าของผู้นำในการดำเนินการทางการเมืองนั้น ไม่ได้เป็นไปตามครรลองประชาธิปไตย ไม่สอดคล้องกับสถาบันทางประชาธิปไตยที่ได้สถาปนาขึ้นในรัสเซีย นักวิเคราะห์เหล่านี้ก็ได้ยกปัญหาขึ้นถกเถียงอย่างเอาจริงเอาจังถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางการเมืองแบบใหม่และแบบเก่า อย่างไรก็ตามยังมีนักวิเคราะห์ที่มีมุมมองต่างไปจากแนวดังกล่าวข้างต้นโดยเขาได้เสนอแนวคิดที่ว่ารัสเซียนั้นได้มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบหนึ่งที่ได้รับมาจากสภาพสังคมที่อยู่ร่วมกันเป็นประชาสังคม (community-base) และระบบเผด็จการเปิดเสรีในระบบบไซเวียคนั้น มิได้เป็นตัวแทนของการเมืองของจารีตทางการเมืองของชาวรัสเซียที่มีมาแต่เดิม ดังนั้นโอกาสของการเติบโตและการยอมรับของประชาชนชาวรัสเซียที่มีต่อค่านิยมและทัศนคติที่สอดคล้องกันระบบประชาธิปไตยนั้น จึงมีแนวโน้มที่ดีและประชาชนชาวรัสเซียก็ได้รับระบบนี้ไว้การปกครองประชาธิปไตยนี้ไว้

แม้ว่าคำตอบทั้งหลายที่มีต่อข้อถกเถียงเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองในรัสเซียนั้นไม่ชัดเจน แต่สิ่งที่ชัดเจนและเป็นข้อเท็จจริงนั้นก็คือว่าหากระบบประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นและมั่นคงอยู่ได้ในรัสเซียนั้น ประชาชนชาวรัสเซียจะต้องยอมรับและซึมซับซึมซาบซึ่งด้วยตนเอง

เกี่ยวกับสมมุติฐานเกี่ยวกับการเมืองและการบริหารที่มีความสอดคล้องและจำเป็นต่อระบอบการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตย

7. การประจวบกันของอาการสำคัญๆ ของการเมืองรัสเซีย

(Key Russian Syndromes)

องค์ประกอบต่างๆ ที่สัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นกับระบบการเมืองของชาวรัสเซียและเป็นใจกลางความสำคัญที่จะทำให้เข้าใจถึงกระบวนการและองค์การทางการเมืองซึ่งบ่งลักษณะของโซเวียตในอดีตและมีอิทธิพลต่อระบบการเมืองของสหพันธรัฐรัสเซียในปัจจุบันนั้น ประกอบด้วยลักษณะสำคัญๆ หรือการประจวบเหมาะของอาการสำคัญๆ (Syndrome) หลายประการคือ 1) การรวมศูนย์อำนาจและการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ 2) การลุกขึ้นต่อต้านเมื่อมีโอกาส การแบ่งแยกนิกาย (Sectarianism) และความโน้มเอียงที่จะเข้าสู่ความเป็นอนาธิปไตย 3) การแปลกแยกของปัญญาชนและ 4) เอกลักษณะของรัสเซีย และความเหมาะสมของการผสมผสานส่วนต่างๆ ให้เข้าในเอกลักษณะเดียวกัน ซึ่งอาการทั้ง 4 นี้ เป็นอาการที่สำคัญที่ประจวบเข้าและเป็นสิ่งกำหนดการเมืองการปกครองในรัสเซีย ดังจะได้อธิบายต่อไป

7.1 การรวมศูนย์อำนาจและการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

(Centralized Power and Absolutist Rule)

การรวมศูนย์อำนาจและการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ยังคงประกอบเข้าเป็นลักษณะที่สำคัญของการเมืองการปกครองของชาวรัสเซีย การเมืองแต่เดิมของรัสเซีย นั้นมีรากเหง้ามาจากรัฐ Muscovite ซึ่งได้พัฒนาการปกครองระบอบอัคราธิปไตย โดยเริ่มจากผู้ครองนคร(Prince) เป็นผู้มีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ดังตัวอย่างของผู้ครองนครที่ชื่อ อีวานที่หก (Ivan IV) ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนาม “ผู้ที่น่าสะพรึงกลัว” (The Terrible) ผู้ครองนครองค์นี้ต่อมาได้ตั้งตนเองเป็นพระเจ้าซาร์ (Tsar) หรือจักรพรรดิของรัสเซีย ซึ่งเทียบเท่ากับซีซาร์

(Caesar) ในสมัยอาณาจักรโรมัน นั่นเอง รัฐ Muscovite ได้ขยายดินแดนออกไปอย่างกว้างขวางและภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็นอาณาจักรรัสเซีย (Russian Empire) ในปี 1721 โดยพระเจ้าปีเตอร์มหาราช (Peter I : "The Great") การสร้างอาณาจักรก็หมายถึงการเข้าไปยึดครองเอาประเทศรอบชายแดน และประชาชนอื่นๆ มาเป็นเมืองขึ้น อาณาจักรรัสเซียได้เข้าไปยึดครองโวลการ์ ทาทาร์ส (Volga Tataras) ในปี 1552 และภายในศตวรรษเดียวกันก็เข้ายึดครองไซบีเรีย ซึ่งมีประชาชนที่แปลกแตกต่างไปจากชาวรัสเซีย ยูเครนเหนือ (Eastern Ukraine) ก็เข้ามาอยู่ภายใต้อิทธิพลในปี 1654 ซึ่งเป็นผลมาจากสนธิสัญญาร่วมมือกันระหว่างสองประเทศในการป้องกันการรุกรานของโปแลนด์ การขยายดินแดนและอิทธิพลออกไปรอบด้านของอาณาจักรรัสเซียนั้นเป็นนโยบายหลักในสมัยนั้น

ในช่วงศตวรรษที่ 19 รัสเซียได้ผนวกดินแดนต่างๆ เข้ามามากมาย เช่น จอร์เจีย อาร์มีเนีย อะเซอร์ไบจาน ฟินแลนด์ และเตอร์กิสถาน ในช่วงสิ้นสุดของศตวรรษที่ 19 รัสเซียก็ยังได้พยายามที่จะแผ่อิทธิพลของตนมายังดินแดนแมนจูเรีย และประเทศเกาหลี แต่อิทธิพลในบริเวณนี้ของรัสเซียก็สิ้นสุดลงเมื่อรัสเซียแพ้สงครามกับประเทศญี่ปุ่นในปี 1905

การขยายอาณาเขตออกไปอย่างมากมายเช่นนี้ไม่สามารถที่จะประสบความสำเร็จได้ หากไม่ใช่เพราะการเมืองการปกครองแบบอัคราธิปไตย ข้อเท็จจริงก็คือว่าจักรพรรดิรัสเซียนั้นต้องปกครองคนหลายเชื้อชาติ หลายภาษา หลายวัฒนธรรม เป็นจำนวนมาก ในช่วงเปลี่ยนศตวรรษชาวรัสเซียมีจำนวนเพียงร้อยละ 43 ของจำนวนประชากรในอาณาจักรรัสเซีย สภาพความเป็นอัคราธิปไตยของอาณาจักรยังคงดำเนินมาจวบจนกระทั่งจักรพรรดิองค์สุดท้าย คือพระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 2 (Nicholas II) ก็ยังทรงดำเนินการปกครองในรูปแบบอัคราธิปไตย จวบจนกระทั่งภายหลังการปฏิวัติในปี ค.ศ.1905 จึงผ่อนคลายลง เมื่อพระองค์ทรงถูกบีบบังคับให้ยอมจำนนในการสถาปนาองค์กรนิติบัญญัติที่อ่อนแอหรือที่รู้จักกันในนามสภาอิมพีเรียลดูมา (Imperial Duma)

แนวความคิดของการรับใช้ผู้ปกครองซึ่งเปรียบเสมือนหนึ่งเป็นรัฐเสียดินแดนนั้น ได้รับการสถาปนาและปฏิบัติมานานในประเศการณ้ทางการเมืองของรัสเซีย กษัตริย์ที่เข้มแข็งอย่างอีวานที่ 6 ก็ได้ควบคุมเหล่าขุนนางไว้ในอำนาจของพระองค์ โดยการวางหลักเกณฑ์และ

การปกครองตามอำเภอใจ และในภายหลังต่อมาพรรคคอมมิวนิสต์ที่ปกครองรัสเซียในช่วงปี 1917-1991 ก็ได้ประยุกต์ใช้การปกครองแบบอำนาจนิยมและการรวมศูนย์เช่นกัน

ในช่วงระยะสั้นๆ ที่ผ่านมหลังจากการล่มสลายของระบบคอมมิวนิสต์ในรัสเซียในปี 1991 เป็นต้นมานั้น พบว่าวัฒนธรรมการเมืองที่เป็นแบบอำนาจนิยมนั้นยังคงฝังรากลึกอยู่ในสายเลือดของชาวรัสเซีย ดังจะเห็นได้จากในสภาวะการณ์ที่ประเทศต้องประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ประชาชนต่างก็เรียกร้อง เรียกร้องหาผู้นำทางการเมืองที่เข้มแข็งและมั่นคง และพรรคการเมืองหลายพรรคที่เกิดขึ้นใหม่หลังปี ค.ศ.1991 ต่างก็เน้นความสำคัญในการที่จะนำระบบรวมอำนาจที่ศูนย์กลางกลับมาสู่รัสเซียอีกครั้งหนึ่ง

7.2 การต่อต้าน การแบ่งแยกนิกาย และความเป็นอนาธิปไตย

(Resistance, Sectarianism, and Anarchy)

การต่อต้านขัดขืนแข็งข้อ (แข็งเมือง) การแบ่งแยกนิกาย และแนวโน้มของการเป็นอนาธิปไตยนี้มีความเป็นมาจากอดีตที่รัสเซียมีการปกครองโดยระบอบการเมืองที่รวมศูนย์และเป็นเผด็จการ มีข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์มากมายที่ชี้ให้เห็นว่าชาวรัสเซียนั้นไม่ได้ยอมจำนนหรืออยู่ภายใต้การปกครองอย่างสิ้นเชิง ในประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นถึงช่องว่างที่ห่างกันอย่างมหาศาล และความริ้วลี้กระหว่างผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง อำนาจการปกครองจะไม่ได้รับการยอมรับและเชื่อถือ ตลอดจนถึงการขัดขืนแข็งข้อต่อต้านทุกครั้งเมื่อสถานการณ์เอื้ออำนวย รัสเซียมีประสบการณ์ของการลุกขึ้นต่อสู้ของประชาชนต่อผู้ปกครองหลายครั้งหลายครา อย่างเช่น การลุกขึ้นปฏิวัติของชาวนาภายใต้การนำของ อิวาน โบโลตนิคอฟ (Ivan Bolotnikov) และของ สเตนกา เรซิน (Stenka Razin) ในศตวรรษที่ 17 และของ อีเมลีเยน พูกาชอฟ (Emelien Pugachev) ในศตวรรษที่ 18 แม้ว่าโบโลตนิคอฟจะกระทำการปฏิวัติโดยการอ้างว่าทำในนามของพระเจ้าซาร์ และทั้งเรซินและพูกาชอฟ ต่างก็อ้างว่าตนเองเป็นซาร์ที่แท้จริง และทำการปฏิวัติเพื่อเข้ายึดครองบัลลังก์กลับคืนมาจากผู้แย่งชิง อย่างไรก็ตาม ทั้ง 3 คน ก็ไม่ได้แสดงออกถึงการท้าทายต่อระบบการเมืองที่เป็นอยู่ ณ ขณะนั้น ในสมัยศตวรรษที่ 20 ก็ได้เห็นการปฏิวัติที่โหดร้ายล้างเจ้าของที่ดิน และสถาปนาสังคมนิยมขึ้นหลังจากการปฏิวัติในปี 1917

การแบ่งแยกนิกายในรัสเซียนั้นได้ปรากฏให้เห็นมากมายในประวัติศาสตร์ของการขัดแย้งและแบ่งแยกนิกายทางศาสนา ซึ่งแม้ว่าศาสนาที่เป็นทางการของรัสเซียคือ ศาสนาคริสต์นิกายออร์ทอดอกซ์ (Russian Orthodox) แต่ในสมัยศตวรรษที่ 17 ก็ได้เกิดขัดแย้งที่ยิ่งใหญ่ระหว่างศาสนาที่เป็นทางการและพวกที่เชื่อในสิ่งที่สืบทอดมาจากโบราณ (Old Believers) ซึ่งปฏิเสธที่จะยอมรับการแก้ไขแนวทางจารีตของการปฏิบัติทางศาสนาที่มีมาแต่เดิมของตน ต่อมาก็มีนิกาย (Sect) ทางศาสนาเกิดขึ้นมากมาย รวมทั้งผู้ที่เรียกตนเองว่า ดูโคโบรี (Dukhobory) พวกนี้ปฏิเสธที่จะยอมรับอำนาจการปกครอง ปฏิเสธการเข้าเกณฑ์ทหาร หรือแม้การจ่ายภาษีให้แก่รัฐ ในสมัยสหภาพโซเวียตนั้นนิกายไปเทศแดนท์ก็ได้แสดงการคัดค้านต่อลัทธิที่ทางการโซเวียตสนับสนุน นั่นก็คือลัทธิที่ยืนยันว่าไม่มีพระเจ้าเป็นเจ้า (Atheism) ตลอดจนการไม่เห็นด้วยกับการที่นิกายออร์ทอดอกซ์ (Orthodox) ต้องไปตกอยู่ในอำนาจการครอบงำของผู้ปกครองรัสเซีย

ในด้านความสนใจของชาวรัสเซียที่มีต่อการปกครองในรูปแบบอนาธิปไตย เป็นการปกครองแบบไม่มีชื่อมีแป้นั้น ปรินซ์อานโทนี เบอร์ดียาเยฟ (Berdyaev) ก็ได้สังเกตเห็นว่าความเป็นอนาธิปไตยนั้นเป็นอยู่ในสายเลือดของชาวรัสเซียเป็นส่วนใหญ่ และชาวรัสเซียนั้นไม่ค่อยชอบรัฐเท่าไร และมักจะกระทำอยู่สองอย่าง คือถ้าไม่ยอมรับการปกครองอย่างว่าง่าย ก็จะลุกขึ้นต่อต้านรัฐทันทีเมื่อสถานการณ์เปิดช่องให้กระทำที่กล้าเดียนให้เห็นแนวโน้มของการเป็นอนาธิปไตยนั้นมีอยู่ในความคิดและการแสดงออกของผู้นำรัสเซีย อย่างเช่น มิกาเอล บากูนิน (Mikhail Bakunin) นักประพันธ์อย่าง ลีโอ ทอลสตอย (Leo Tolstoy) และพระราชบิดาปีเตอร์ โครโปตกิน (Peter Propotkin) บากูนินนั้นอธิบายอนาธิปไตยว่าเป็นความ รุนแรงและไม่เชื่อในพระเจ้า ในขณะที่ทอลสตอยนั้นอธิบายว่าเป็นสิ่งที่ปราศจากความ รุนแรงและเป็นเรื่องทางศาสนา ในขณะที่โครโปตกินนั้นอธิบายในเชิงลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เข้ามาทดแทนระบบเดิมที่ขึ้นอยู่กับค่าจ้างแรงงาน ถ้าสมมุติฐานของเบอร์ดียาเยฟที่ว่าชาวรัสเซียมีแนวโน้มที่จะเป็นพวกอนาธิปไตย และมักที่จะต่อต้านรัฐ ดังนั้นการเกิดขึ้นของความรุนแรงและระบอบการปกครองอำนาจนิยมในรัสเซียนั้นก็เป็นที่เข้าใจได้ง่ายขึ้นกว่าเดิม ในปัจจุบันผู้นำรัสเซียบางคนก็เรียกร้องให้มีการกลับไปสู่การ

ปกครองแบบเดิมที่มีศูนย์กลางอำนาจที่เข้มแข็ง แทนที่จะยึดมั่นในกติกาประชาธิปไตยที่กำลัง
ใช้อยู่ในปัจจุบัน

7.3 ความแปลกแยกของปัญญาชน (Alienation of Intelligensia)

ความแปลกแยกของปัญญาชนนั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในสมัยพระเจ้าซาร์ และใน
สมัยสหภาพโซเวียต ปัญหานี้ได้เริ่มเกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 18 ที่มี “กลุ่มคนแห่งความ
คิด” (“Men of Ideas”) ซึ่งมีวิพากษ์วิจารณ์ระบบที่เป็นอยู่ในขณะนั้นๆ และการวิพากษ์
วิจารณ์นั้นมักจะขึ้นอยู่กับพื้นฐานที่เป็นนามธรรม ในการปฏิเสธหรือไม่ยอมรับค่านิยมของ
สังคมที่เป็นอยู่ในขณะนั้น ทำให้ปัญญาชนนั้นมีความแปลกแยกออกจากรัฐ, ศาสนา เชื้อชาติ
และวิถีชีวิต และปัญญาชนมักจะถูกห้อมล้อมโดยแนวคิดจากต่างประเทศ รวมทั้งแนวคิดของ
มาร์กซิสต์ด้วย แม้ผู้ปกครองโซเวียตจะได้สร้างปัญญาชนผู้มีความชำนาญเฉพาะด้านขึ้นเป็น
จำนวนมาก แต่ความรู้สึกแปลกแยกก็ดำรงอยู่ในหมู่ปัญญาชนผู้ที่ไม่เห็นด้วยทางการเมือง (ผู้
ที่อยู่ตรงข้าม) ตลอดจนผู้ที่ต้องการอพยพออกจากรัสเซีย ตัวอย่างที่เด่นชัดของปัญญาชนที่
แปลกแยกจากรัสเซียก็คือ สเวทลานา อัลลิลูเยวา (Svetlana Alliluyeva) ซึ่งเป็นลูกสาวคนเดียว
ของอดีตประธานาธิบดี โจเซฟ สตาลิน (Joseph Stalin) ก็ได้หลบหนีออกจากรัสเซีย (Defect)
ในปี 1967 พร้อมทั้งได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์ และขอลาออกจก
การเป็นพลเมืองของรัสเซียด้วย ต่อมาในสมัยของอดีตประธานาธิบดี มิคาเอล กอร์บาชอฟ
(Mikhail Gorbachev) ก็ได้พยายามที่จะแสวงหาความร่วมมือกับชนชั้นปัญญาชน โดยการ
ปล่อยให้มื่อสรภาพในการแสดงความคิดเห็นได้มากกว่าเดิม ก็เพื่อหวังการสนับสนุนจากชน
ชั้นปัญญาชน ตลอดจนการแก้ไขปัญหาการแปลกแยกของปัญญาชนของประเทศ แต่ปัญหานี้
ก็ยังคงดำรงอยู่

7.4 เอกลักษณะของรัสเซีย (Russia's Identity)

ปัญหาเอกลักษณ์ของรัสเซียนั้นมีความซับซ้อนมากด้วยเหตุที่รัสเซียได้ผนวกดินแดน
และประชาชนเพื่อนบ้านเข้าไว้ ตลอดจนการที่รัสเซียได้หีบฮิมและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี

จากต่างชาติมาปรับใช้ในประเทศตน ตั้งแต่สมัยการปกครองของพระเจ้าปีเตอร์ที่ 1 (Peter I) จนขนานนามกายของรัสเซียนั้นประกอบไปด้วยผู้ที่มีเชื้อชาวรัสเซีย ซึ่งพระเจ้าปีเตอร์ที่ 1 นั้นได้นำมาจากชาวเยอรมันจากคาบสมุทรบอลติก (Baltic Germans) มีทั้งจ้างเข้ามาเพื่อช่วยในการปฏิรูปประเทศของพระองค์ รวมทั้งการจ้างชาวต่างชาติมาเพื่อพัฒนากองทัพเรือของรัสเซีย ผู้ทำการสำรวจประเทศรัสเซียทั้งหลายในสมัยศตวรรษที่ 18 และ 19 นั้นเป็นชาวเยอรมันทั้งสิ้น ราชวงศ์รัสเซียที่เป็นที่รู้จักกันดีในนามราชวงศ์โรมานอฟ (House of Romanov) ก็ได้กลายเป็นชาวเยอรมันตั้งแต่ปี 1762 ระหว่างการปกครองของพระนางเจ้าแคทเธอรีนที่ 2 (Catherine II) ซึ่งเป็นราชินีชาวเยอรมัน (German Princess) และอภิเษกสมรสกับพระสวามีผู้โง่เขลา คือพระเจ้าปีเตอร์ที่สาม (Peter III) ของรัสเซีย ในด้านศิลปวัฒนธรรมก็ได้นำมาจากต่างชาติเช่นกัน ในการก่อสร้างพระราชวังเครมลิน (Kremlin) ที่เกิดจากฝีมือของชาวอิตาลี และผลงานของชาวอิตาลีและชาวต่างชาติอื่นๆ ก็ปรากฏเห็นในตึกกรม อาคารสถานที่ที่เมืองเซนต์ ปีเตอร์เบิร์ก (St. Petersburg) ในสมัย Muscovite ที่ขยายอาณาจักรเปลี่ยนให้ประเทศที่ยึดครองมาได้ทั้งหลายนั้นให้เป็นส่วนของอาณาจักรรัสเซียโดยการพัฒนาจิตสำนึกของความเป็นจักรวรรดิก่อนที่จะมีการสร้างความเป็นชาติรัสเซีย ดังนั้นจากสาเหตุนี้เป็นที่มาของปัญหาด้านเอกลักษณ์ ซึ่งก็ยังถกเถียงกันเกี่ยวกับเอกลักษณ์ที่แท้จริงของรัสเซียคืออะไร และความโน้มเอียงเอกลักษณ์ที่โน้มไปทางยุโรปและเอเชีย

การที่รัสเซียต้องขึ้นอยู่กับการหิบบิมจากต่างประเทศนั้น จะปรากฏเห็นได้จากการที่มีภาษาหลายภาษานั้นเข้ามาอยู่ในภาษาของรัสเซียมาก เช่น ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน ภาษาเหล่านี้ได้นำมาใช้เรียกสิ่งของที่ใช้ในบ้านเรือน จริงอยู่ภาษาของทุกประเทศย่อมจะมีภาษาอื่นปะปนผสมอยู่ แต่ที่ปรากฏอยู่ในภาษารัสเซียนั้นมีจำนวนมาก ทั้งนี้ก็ด้วยความสามารถของรัสเซียที่หิบบิมมาและประยุกต์ใช้เข้ากับตนเองได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามการปรับใช้ดังกล่าวโดยการที่รัสเซียนั้นครอบงำ และซึมซับผสมผสานประชาชนที่ไม่ใช่ชาวรัสเซียเข้ามาก็ทำให้รัสเซียต้องดำเนินการเพื่อการเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง อย่างเช่น ความพยายามที่จะสร้างเอกลักษณ์ “ประชาชนโซเวียต” (Soviet People) โดยในปัจจุบันได้มีการฟื้นฟูความเป็นชาวรัสเซีย (Russkie) ที่แท้จริง ซึ่งแตกต่างจากผู้อยู่อาศัยในรัสเซีย แต่ไม่ใช่ชาวรัสเซียโดยเชื้อชาติ หรือที่เรียกว่า Rossiiskie เพื่อป้องกันการ “ปนเปื้อน”

(Contamination) และการคุกคามต่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสหพันธรัฐรัสเซีย และที่ผ่านมามักถูกทุกสมัยผู้ปกครองของชาวรัสเซียก็มักจะทำให้มาตรการที่เอาจริงเอาจังเข้มงวดที่จะรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชาวรัสเซียไว้ ปัญหาความเป็นเอกลักษณ์ของรัสเซียก็ยังมีผลกระทบต่อการเมืองการปกครองของรัสเซียในปัจจุบัน

8. ลัทธิเลนิน : คัมภีร์ มาร์กซิสต์ แนวรัสเซีย

(LENINISM : THE RUSSIAN VERSION OF MARXISM)

แม้ว่าลัทธิมาร์กซ์-เลนินในฐานะที่เป็นคัมภีร์ของรัฐ ในสมัยสหภาพโซเวียตที่ใช้อธิบายความเป็นจริงของสังคม และทำหน้าที่เป็นพิมพ์เขียว (blue print) ของสังคมในอนาคตของรัสเซียจะสูญเสียบทบาทนั้นไปหลังจากการล่มสลายของโซเวียตในปี 1991 แล้วก็ตาม แต่ระยะเวลา 70 ปี ของการทำหน้าที่ดังกล่าวในฐานะที่เป็นแนวความคิดที่เป็นพลังขับเคลื่อนอยู่เบื้องหลังการเคลื่อนไหวทางการเมือง ทิศทางการเมืองก็เป็นระยะเวลายาวนานพอที่จะยังตัวเองอย่างแนบแน่นอยู่ในชาวรัสเซียส่วนหนึ่ง ดังจะเห็นได้ว่าปัจจุบันนี้แนวคิด มาร์กซิสต์ เลนินิสต์ ก็ยังทำหน้าที่เดิมเช่นนั้นอยู่ในองค์กรบางองค์กรอยู่ และในปัจจุบันองค์กรเหล่านี้ก็มีบทบาทอย่างสำคัญในทางการเมืองของรัสเซีย

โดยแก่นแท้ของอุดมการณ์มาร์กซิสต์นั้นจะทำหน้าที่วิพากษ์วิจารณ์ระบบทุนนิยม และการเรียกร้องให้กรรมกรลุกขึ้นใช้ความรุนแรงโค่นล้มระบบทุนนิยมและนำสังคมนิยมมาขึ้น ซึ่งจะเป็นสังคมที่ปราศจากรัฐมากดขี่ปกครอง เป็นสังคมที่ปราศจากชนชั้น ผู้ที่นำเสนอแนวคิดนี้ก็คือ Karl Marx นักสังคมศาสตร์ชาวเยอรมัน เขาได้เสนอแนวคิดที่สามารถอธิบายประวัติศาสตร์ และพฤติกรรมของมนุษย์ได้ทุกอย่างทุกยุคทุกสมัย แนวคิดนี้สามารถอธิบายสภาพดังกล่าวข้างต้นได้อย่างเป็นระบบและมีความเป็นศาสตร์ (Science) ปัญญาชนชาวรัสเซียภายใต้การนำของเลนินได้รับการเรียนรู้ และนำแนวคิดมาร์กซิสต์นั้นมาประยุกต์ใช้ ในสมัยสหภาพโซเวียต ลัทธิมาร์กซิสต์-เลนินิสต์ ได้ทำหน้าที่เป็นอุดมการณ์ที่เป็นทางการของประเทศ (official ideology) ทดแทนคำสอนทางศาสนาคริสต์นิกาย

ออร์ทอด็อกซ์ (Orthodox Christianity) ซึ่งแต่เดิมเป็นอุดมการณ์หลักในสมัยอาณาจักรรัสเซีย (Russian Empire)

ลัทธิมาร์กซ์-เลนิน ในฐานะที่เป็นอุดมการณ์นั้นหมายถึงระบบความคิด การมองโลกทัศน์ทั้งหมด อุดมการณ์นั้นพยายามที่จะให้เหตุผลของความจริงทั้งหมด เป็นวิธีวิเคราะห์ วิธีทางการเมืองวิธีหนึ่งที่เหมาะแก่วิธีการปฏิบัติและชี้ให้เห็นถึงสังคมอนาคต อุดมการณ์นี้ใช้ปลุกเร้าผู้ที่ไม่เชื่อในพระเจ้ามาเป็นกำลังทหาร อุดมการณ์ให้สัญญากับมวลมนุษยชาติถึงรูปแบบของการเสียดสีในทางโลก ซึ่งอ้างว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่สุด และเป็นความรู้ที่สูงที่สุดด้วย เลนินได้ใช้แนวคิดนี้มาเป็นกลยุทธ์ในการดึงคนเข้าร่วมพรรคคอมมิวนิสต์ และเรียกร้องให้ทุกคนเชื่อ และปฏิบัติตามวินัยของพรรคอย่างเคร่งครัด ประณามการเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งหลายที่แตกต่างออกไปจากการเคลื่อนไหวทางพรรคคอมมิวนิสต์

8.1 หลักคำสอนของลัทธิเลนิน (Tenets of Leninism)

แม้ว่าเลนินจะตีความและพัฒนาความคิดของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx 1828-1895) ลัทธิเลนินได้สะท้อนให้เห็นถึงพื้นฐานของลัทธิมาร์กซ์และแนวคิดที่มีต่อระบบทุนนิยม ลัทธิมาร์กซ์นั้นได้ให้แนววิเคราะห์วิจารณ์ระบบทุนนิยม มากกว่าการที่จะเสนอพิมพ์เขียวที่สร้างสังคมคอมมิวนิสต์ ในการวิเคราะห์ระบบทุนนิยมนั้นแนวคิดคอมมิวนิสต์ได้เน้นให้เห็นการต่อสู้ของชนชั้นที่เป็นพลังในการเปลี่ยนแปลงสังคม

มาร์กซ์และเอนเงิล (Marx and Engels) ได้เสนอข้อสรุปให้เห็นถึงลักษณะของระบบทุนนิยมในสมัยของเขา แต่ทั้งสองคนไม่เคยที่จะเสนอเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบทางการเมืองว่ารูปแบบของการปฏิบัติของคอมมิวนิสต์จะเป็นรูปแบบใด เลนินนั้นมิใช่เพียงแต่เสนอแนวคิดมาร์กซิสต์แบบรัสเซียเท่านั้น เขายังเสนอวิถีทางที่ผู้นิยมในแนวคิดมาร์กซิสต์ทั้งหลายที่จะสร้างระบบการเมืองที่เป็นแบบคอมมิวนิสต์ พาหนะที่จะนำไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ก็คือพรรคของนักปฏิวัติอาชีพที่ได้ตั้งขึ้นโดยเลนิน เลนินได้เขียนหนังสือเรื่อง "What is To Be Done?" ขึ้นในปี 1902 ซึ่งเขาได้เสนอให้มีการรวมตัวกันขึ้นเป็นพรรคการเมืองของชนชั้นนำที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว พรรคนี้อาจประกอบด้วยสมาชิกจำนวนที่จำกัดแต่มีความเสียดสีของแต่ละคนต่อพรรคสูง มีวินัยผ่านการทดสอบ และการฝึกให้เป็นคอมมิวนิสต์อาชีพ พรรคจะ

เป็นผู้นำและเป็นผู้ปกป้องชนชั้นกรรมาชีพ เพราะเลนินนั้นไม่มีความศรัทธาต่อประชาชนส่วนใหญ่ทั่วไปที่ไม่มีการจัดตั้งเป็นองค์กร เลนินได้ก่อตั้งพรรคซึ่งมีความเข้มข้นของการรวมศูนย์สูงมากสมาชิกถูกฝึกให้ทำงานลับเพื่อที่จะล้มล้างระบบการปกครองขณะนั้น และพร้อมที่จะทำงานตามคำสั่งของผู้นำทุกเมื่อ

คำสอนหลักของเลนินนั้นให้ความสำคัญว่าการต่อสู้ทางการเมืองนั้นต้องมาก่อน เพราะเลนินนั้นรู้ถึงอันตรายที่เกิดขึ้นหากปล่อยให้กรรมกรนั้นรวมตัวกันโดยธรรมชาติและเรียกร้องเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพียงเล็กน้อย ผ่านการต่อรองของสหภาพแรงงานและการนัดหยุดงาน เพราะแนวคิดเช่นนี้เป็นแนวคิดปฏิรูปและเป็นปฏิกิริยาต่อการปฏิวัติและเปลี่ยนแปลง เลนินเป็นผู้ให้ความหมายของคำว่า "เผด็จการ โดยชนชั้นกรรมาชีพ" (Dictatorship of the Proletariat) ซึ่งความหมายของความเป็นเผด็จการ โดยชนชั้นผู้ปกครองเป็นนิยามที่ลัทธิมาร์กซ์ และเลนินได้ให้ไว้เป็นพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นชนชั้นเจ้าของทาส ศักดินา และเจ้าของที่ดิน และกลุ่มที่ในสังคมทาส ศักดินา และทุนนิยม ตามลำดับ ตามแนวคิดของลัทธิมาร์กซ์และเลนินนั้นระบบเศรษฐกิจจะกำหนดระบบการเมือง และทุก ๆ ชนชั้นผู้ปกครองนั้นถูกมองว่าเป็นผู้ใช้เครื่องมือของรัฐและกฎหมายกษัตริย์ผู้ถูกปกครอง แม้ว่ามาร์กซ์จะได้ใช้คำว่า การปฏิวัติเผด็จการโดยชนชั้นกรรมาชีพ (revolutionary dictatorship of the proletariat) แต่ก็เพียงเอ่ยถึงเท่านั้น ไม่ได้บอกถึงพิมพ์เขียวที่จะช่วยนำไปสู่การปฏิวัติดังกล่าว เลนินเองต่างหากที่ได้ก่อตั้งพรรคเผด็จการพรรคเดียวในนามของชนชั้นกรรมกรโรงงานอุตสาหกรรมทุกคนเผด็จการชนชั้นกรรมาชีพ ที่แท้จริงแล้วก็คือเผด็จการของพรรคบอลเชวิคของเลนิน ที่มีวัตถุประสงค์ที่จะทำการปฏิวัติให้สำเร็จสมบูรณ์โดยการทำลายล้างกลุ่มพี และสถาปนาสังคมนิยมขึ้น เลนินยังให้สัญญาว่า รัฐจะมีการเลือนหายไป (withering away of the state) แต่ผู้สืบทอดอำนาจของเขาคือ สตาลินกลับทำในทางตรงกันข้าม และประกาศในเดือนมิถุนายนปี 1930 ว่าเผด็จการโดยชนชั้นกรรมาชีพของโซเวียตนั้น เป็นรัฐที่เข้มแข็ง และมีอำนาจมากที่สุดของอำนาจรัฐทุกๆ รัฐเขาอธิบายให้ความชอบธรรมกับเผด็จการของโซเวียตในแนวทฤษฎีโคละเลคคิดว่า ทำเพื่อมีวัตถุประสงค์ที่จะเตรียมความพร้อมเพื่อเลือนหายไปของอำนาจรัฐ

เลนินนั้นเป็นนักทฤษฎีและนักปฏิบัตินอกจากที่เขาเขียนหนังสือหลายเล่มแล้วยังมีอีกเล่มหนึ่งที่ควรจะนำมากล่าวเสียไม่ได้ก็คือเรื่องที่เขาเขียนเกี่ยวกับจักรวรรดินิยม (Imperialism) นอกจากที่เขาจะได้บรรยายสาเหตุของการเกิดจักรวรรดินิยมซึ่งโดยหลักแล้วเขาเห็นว่าเป็นผลมาจากการพัฒนาขั้นที่สูงสุดของระบบทุนนิยมแล้ว เขาได้นำทฤษฎีจักรวรรดินิยมมาอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นในรัสเซียสมัยนั้น ข้อเขียนของเขาในเรื่องนี้ก็เพื่ออธิบายว่าทำไมการปฏิวัติโดยชนชั้นกรรมาชีพ จึงไม่เกิดขึ้นในประเทศที่เป็นอุตสาหกรรม และพัฒนามากที่สุดดังที่มาร์กซ์และเอนเกลได้คาดไว้ ตามความคิดเห็นของเลนินแล้วเขาเห็นว่า การเพิ่มขึ้นของกำไรที่มาจากลัทธิอาณานิคมนั้นมีมากเพียงพอและทำให้นายทุนนั้น "ซื้อ" บางส่วนของกรรมกรด้วยราคาค่าจ้างที่สูง และให้อภิสิทธิ์แก่ผู้นำกรรมกร ซึ่งก็ทำให้เกิดลักษณะคล้าย ๆ กับชนชั้น "ขุนนางกรรมกร" (labor aristocracy) อันเป็นผลทำให้ลดการขัดแย้งระหว่าง ชนชั้นลง ทำให้เกิดการเลื่อนเวลาของการปฏิวัติหรือแม้กระทั่งป้องกันมิให้เกิดการปฏิวัติที่มีคอมมิวนิสต์เป็นผู้นำ เลนินสรุปว่าการปฏิวัติที่นำโดยคอมมิวนิสต์นั้นจะมีโอกาสเกิดขึ้นได้มากในประเทศที่มีเศรษฐกิจที่ด้อยพัฒนา (economically underdeveloped countries) ซึ่งยังไม่มีชนชั้นกรรมาชีพที่อยู่ในโรงงานอุตสาหกรรมมากนัก

เป็นเวลากว่า 70 ปี ที่ลัทธิมาร์กซ์-เลนิน ได้ทำหน้าที่เป็นอุดมการณ์ที่เป็นทางการของสหภาพโซเวียต จึงเป็นเวลานานพอที่คนส่วนหนึ่งนั้นถูกหล่อหลอมให้ยึดมั่นในแนวทางนี้ ถึงแม้สหพันธรัฐรัสเซียได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นประชาธิปไตยแล้วก็ตาม แต่คนเหล่านั้นยังคงอยากเห็นประเทศสหพันธรัฐกลับไปเดินในทางเดิม จึงเป็นปัญหาทางการเมืองของประเทศนี้ที่จะต้องประสบ

9. การทำให้เป็นประชาธิปไตย และการสร้างสถาบันทางการเมือง (Democratization and Political Institution Building)

ในประเทศสหพันธรัฐรัสเซียที่เกิดขึ้นใหม่นี้นอกจากจะมีปัญหามากมายในการสร้างประเทศแล้ว ปัญหาที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชาติดังกล่าว ก็คือปัญหาการสร้างควม

มันคงให้กับการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตย สหพันธรัฐรัสเซียได้สถาปนาระบบการเมืองที่ซับซ้อนมากขึ้น รัฐธรรมนูญให้ประธานาธิบดีมีอำนาจมากเมื่อเปรียบเทียบกับรัฐสภา ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างประธานาธิบดีกับรัฐสภาจึงเป็นศูนย์กลางของการเมืองในรัสเซียใหม่ ในระยะ 2 ปีแรก ฝ่ายนิติบัญญัติได้พยายามที่จะเข้าไปมีบทบาทในฝ่ายบริหารมากขึ้น เป็นผลให้ประธานาธิบดีเอลต์ซิน และแนวนโยบายด้านปฏิรูปของเขาต้องถูกขัดขวางโดยสมาชิกสภาที่ได้กระทำตัวเป็นตัวแทนของระบบราชการแบบเก่าซึ่งต่อต้านการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ฝ่ายอนุรักษนิยมซึ่งมีพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซียเป็นแกนนำได้รวมตัวกันต่อต้านประธานาธิบดีเอลต์ซินและกล่าวหาว่าเขาเป็นผู้สนับสนุนระบบตะวันตก และกำลังทำลายยุทธศาสตร์แห่งความมั่นคงของรัสเซีย พวกอนุรักษนิยมเหล่านี้ต่อต้านการนำเอาระบบตลาดเสรีซึ่งรวมถึงการแปรรูปรัฐวิสาหกิจของอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เป็นของรัฐมาใช้และบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่มีความเป็นชาตินิยมรุนแรงซึ่งยากที่จะยอมรับระบบใหม่ได้

ประธานาธิบดีเอลต์ซินเป็นผู้นำคนแรกของสหพันธรัฐรัสเซียภายใต้กติกาประชาธิปไตยต้องประสบปัญหาการต่อรองกับพรรคการเมืองต่างๆ ที่เกิดขึ้นมากมายหลังการเลือกตั้งในปี 1993 ได้มีการรวมกลุ่มกันทางการเมืองในสภาของสหพันธรัฐรัสเซีย ด้วยสาเหตุที่มีความแตกต่างกันในทางการเมือง อุดมการณ์ และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปากท้อง ตลอดจนจรรยาบรรณของการปฏิรูประบบเศรษฐกิจ แต่ละกลุ่มก็พยายามที่จะสร้างอิทธิพลของตน (ดังเช่นที่เกิดขึ้นในแต่ละ "มุ้ง" ของนักการเมืองในประเทศไทย และในระบบรัฐสภาของประเทศในแถบยุโรปตะวันตก) กลุ่มเหล่านี้พอจะจัดออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ 1) กลุ่มประชาธิปไตยฝ่ายซ้าย (Democratic Left) ซึ่งจะมีสมาชิกประมาณ 225 คน โดยมีพรรค Democratic Russia เป็นแกนนำซึ่งให้การสนับสนุนนโยบายการปฏิรูปเศรษฐกิจ และการดำเนินนโยบายต่างประเทศของเอลต์ซินที่ให้ความสำคัญกับประเทศประชาธิปไตยตะวันตก 2) กลุ่มที่มีอุดมการณ์กลาง ๆ ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 200 คน นำโดยพรรค Civic Union ซึ่งคัดค้านบางประเด็นของการปฏิรูป และเรียกร้องให้รัฐบาลให้ความสนใจกับประเทศทั้งหลายที่เคยรวมกันเป็นประเทศสหภาพโซเวียตมาก่อน แทนที่จะไปให้ความสนใจกับประเทศในแถบยุโรปตะวันตก 3) กลุ่มขวาและซ้ายสุดโต่งซึ่งมีสมาชิกประมาณ 375 เป็นพวกชาตินิยมรุนแรงซึ่งคัดค้านนโยบายของประธานาธิบดีเอลต์ซินทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ประธานาธิบดีเฮลท์ซิงได้ตอบสนองต่อฝ่ายคัดค้านโดยการนิ่งเฉยต่อท่าทีของฝ่ายนิติบัญญัติที่มีท่าทีไม่เห็นด้วยกับแนวนโยบายที่เขาริเริ่มขึ้น หรือไมเฮลท์ซิงก็ใช้อำนาจหน้าที่ของประธานาธิบดีมาผลักดันนโยบายเขาในกรณีที่เขาไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐสภา วิธีที่เขาใช้อำนาจเข้ามาแก้ไขปัญหาก็มักจะขัดกับรัฐธรรมนูญซึ่งได้ให้อำนาจแก่ประธานาธิบดีน้อยมาก (รัฐธรรมนูญฉบับก่อน ปี 1993) ในรูปแบบ (style) การเป็นผู้นำของเฮลท์ซิงนั้นเขาก็ยังสามารถที่จะใช้เกมการเมืองมาดำเนินการให้การบริหารงานของเขาดำเนินไปได้แม้จะไม่ราบรื่นนัก เริ่มปี 1992 เฮลท์ซิงต้องมาประสบกับปัญหาของความเห็นที่แตกต่างกันของชนชั้นนำทางการเมืองต่อรูปแบบของรัฐบาลว่าจะเป็นอย่างไรมื่อรัฐธรรมนูญใหม่ประกาศใช้ในขณะที่เฮลท์ซิงยืนกรานอย่างแข็งกร้าวที่จะให้รัฐบาลภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่นั้นให้อำนาจแก่ประธานาธิบดีมากขึ้นเหมือนดังระบบการเมืองของประเทศฝรั่งเศส (The Fifth Republic France) ในขณะที่สมาชิกส่วนใหญ่ของสภาเห็นว่าฝ่ายนิติบัญญัติควรที่จะมีบทบาทหลักในการปกครองประเทศ

ต่อมาในเดือนเมษายน 1993 ประธานาธิบดีเฮลท์ซิงก็ได้เรียกร้องให้ประชาชนชาวรัสเซียลงประชามติว่า สหพันธรัฐรัสเซียควรจะถูกปกครองโดยประธานาธิบดีเฮลท์ซิงหรือโดยรัฐสภา หลังจากให้มีการรณรงค์ 3 อาทิตย์ ผลออกมาคือร้อยละ 59 ของผู้ลงคะแนนเสียง (คิดเป็นร้อยละ 39 ของผู้มีสิทธิลงคะแนน) ซึ่งให้เห็นว่าประชาชนนั้นให้ความเชื่อมั่นต่อความเป็นผู้นำของประธานาธิบดีเฮลท์ซิง ความขัดแย้งและการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างเฮลท์ซิงและฝ่ายตรงข้ามกับเขาก็มีมาเสมอจวบจนกระทั่งมีการใช้กำลังทหาร อย่างเช่นกรณีที่เกิดขึ้นในวันที่ 4 ตุลาคม 1993 ที่ทหารฝ่ายเฮลท์ซิงเข้าทำการปิดล้อมรัฐสภาเป็นเวลา 10 วัน และมีการสู้รบกันสุดท้ายฝ่ายเฮลท์ซิงชนะมีการสูญเสียชีวิต 150 คน บาดเจ็บ 1,000 คน ถูกจำคุก 2,000 คน เหตุการณ์นี้เป็นที่รู้จักกันในนาม "การสู้รบแห่งมอสโก" (Battle of Moscow)

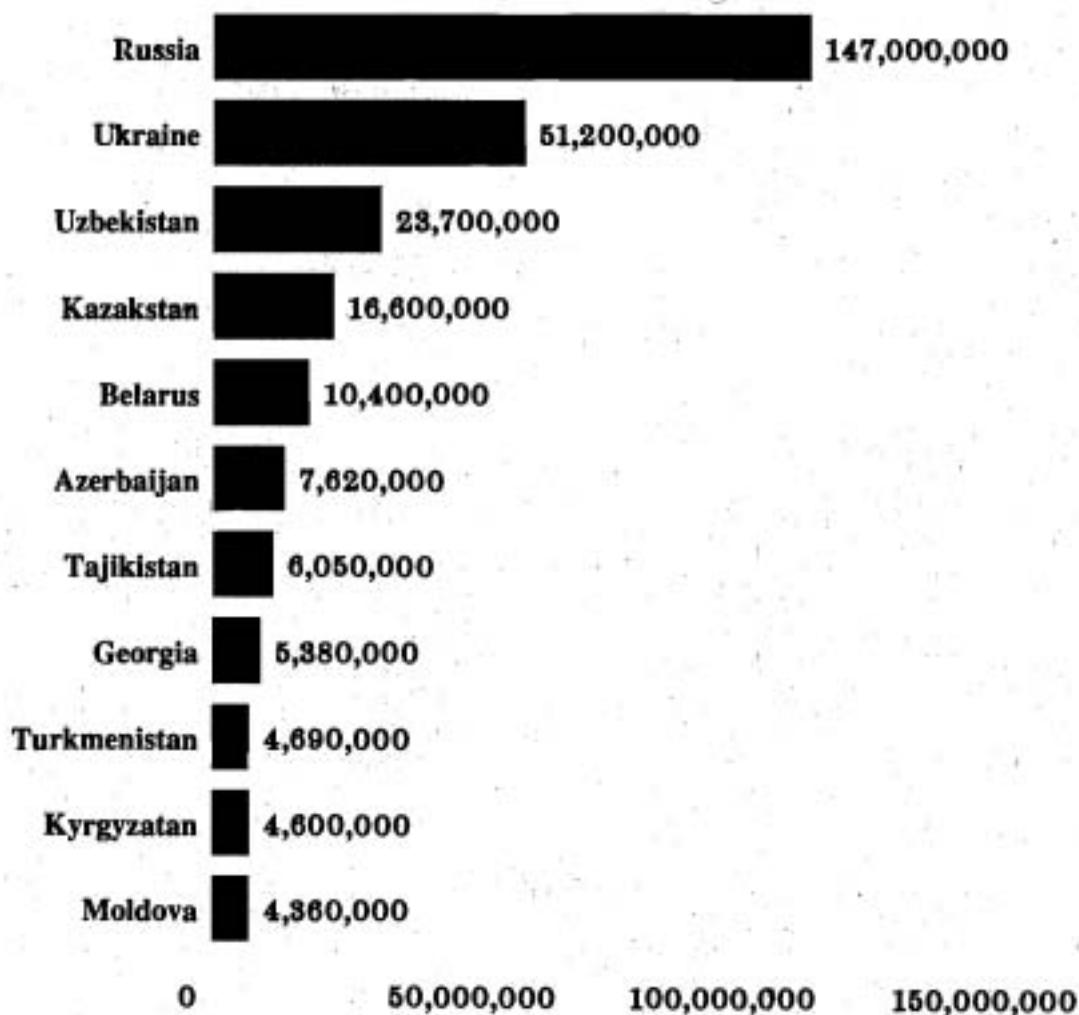
หลังจากนั้นเฮลท์ซิงก็ปกครองรัสเซียด้วยความเคร่งครัดเข้มงวดมากขึ้น ประกาศห้ามกลุ่มและพรรคหัวรุนแรงที่ตรงข้ามกับเขา ปลดสมาชิกของศาลรัฐธรรมนูญ และถอดถอนนักการเมืองระดับท้องถิ่นที่ไม่เห็นด้วยกับการอุปสภของเขา เฮลท์ซิงได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาใหม่ในวันที่ 12 ธันวาคม 1993 และในการเลือกตั้งครั้งนี้เขาก็ได้วางคนที่จะเป็น

ประธานาธิบดีของรัสเซียโดยที่ไม่สังกัดพรรคใด การเลือกตั้งสมาชิกสภาในครั้งนั้นผู้เข้าร่วมสมัครกันมากกว่า 2,000 คน เพื่อที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกของสมัชชาสหพันธรัฐ (Federal Assembly) ในจำนวนผู้สมัครข้างต้นมีผู้สมัครเข้าแข่งขันเป็นสมาชิกสภาล่างหรือสภาดูมา (Duma) มีจำนวนถึง 1,500 คน เพื่อที่สมัครเข้ารับการเลือกเป็นสมาชิกสภาแบบเขตเดียวเบอร์เดียวซึ่งจะมีจำนวนที่นั่ง 225 ที่นั่ง ส่วนอีก 225 ที่นั่งในสภาดูมาจะมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรค (Party List) (ซึ่งคิดตามสัดส่วนของคะแนนที่แต่ละพรรคได้รับจากการเลือกตั้งโดยจะตัดพรรคที่ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนผู้ลงคะแนนเสียงทั่วประเทศออกไป) จำนวนที่เหลือ 500 คนก็ได้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเพื่อเป็นสมาชิกสภาสหพันธรัฐ (Federal Council) ซึ่งมีจำนวนที่นั่งทั้งหมด 178 ที่นั่ง สภาสหพันธรัฐทำหน้าที่เป็นสภาสูงของสหพันธรัฐรัสเซีย การเลือกตั้งในครั้งนี้มีผลกระทบกระจายของคะแนนเสียงในพรรคต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่จำนวนมาก แต่ก็สามารถแบ่งได้เป็น 2 ค่ายใหญ่ ๆ เท่าเทียมกันคือกลุ่มชาตินิยม และฝ่ายซ้ายที่คัดค้านรัฐบาล และฝ่ายเสรีประชาธิปไตยและพรรคเล็ก ๆ อื่น ๆ ที่สนับสนุนรัฐบาล

ต่อมาได้มีการเลือกตั้งครั้งใหม่เมื่อวันที่ 17 ส.ค. 1995 ซึ่งในครั้งนี้พรรคคอมมิวนิสต์ (Communist Party of the Russian Federation : (PRF)) ได้คะแนนเสียงมากที่สุดคือได้ 158 ที่นั่ง (จากจำนวนสมาชิกสภาดูมา 450 ที่นั่ง) ซึ่งได้มากกว่าที่คาดหมายไว้เลือกตั้งปี 1993 ได้เพียง 45 ที่นั่ง ในขณะที่พรรคที่เป็นฝ่ายรัฐบาล คือพรรคเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democratic Party : LDP) ได้เสียงน้อยลงคือได้เพียง 51 ที่นั่ง ลดลงจากเดิมที่ได้รับเลือก 64 ที่นั่ง และพรรครัฐบาล (Our Home is Russia : OHR) ได้คะแนนเสียงต่ำกว่าที่คาดไว้ คือได้เพียง 54 ที่นั่ง

ลักษณะของชัยชนะฝ่ายขวาที่มีต่อฝ่ายซ้ายก็จะก่อให้เกิดปัญหาต่อการนำนโยบายเศรษฐกิจแบบตลาด (Market Economy) มาใช้ ตลอดจนการกระจายอำนาจทางการเมืองออกไป ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของการปกครองประชาธิปไตย สหพันธรัฐรัสเซียจะต้องเผชิญกับปัญหาอยู่ต่อไป การสร้างระบอบประชาธิปไตยให้มีความเป็นสถาบันหรือมีความอยู่ตัว (institutionalized) นั้นคงจะต้องใช้เวลาอีกนาน

ตารางเปรียบเทียบจำนวนประชากรในสหพันธรัฐรัสเซียกับ
กลุ่มประเทศเครือจักรภพแห่งรัฐอิสระ ปี 1997

ข้อมูล : Encyclopedia Britannica Inc., 1999.

Population

Source : Encyclopedia Britannica Inc., 1999.

บรรณานุกรม

1. constitution of the Russian Federation (unpublished)
 2. Armstrong, John 3rd ed **Ideology, Politics, and Government in the Soviet Union**, New York: Praeger Publishus, 1962, ch. 1-3,7.
 3. Brzezinski, Zbigniew K. **The Soviet Bloc : Unity and Conflict**, Massachusetts : Havard University Press, 1967, ch 1, 4-6.
 4. Curtis, Michael., **Introduction to Comparative Government**. Fourth Edition. Addison-Wesley Educational Publishers Inc., 1997.
 5. Lane, David, **Politics & Society in the USSR**, New York : New York University Press, 1978, ch 1, 3.
 6. Lenin, V.I., **Imperialism : The Highest Stage of Capitalism**, New York : International publishers, 1979.
 7. Lenin. V.I. **The State**. Peking: Foreign Lnaguages Press, 1970.
-